

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 17 januari justerades.

§ 2 Avsägelser

Talmannen meddelade
att *Joar Forssell* (L) av sagt sig uppdraget som suppleant i civilutskottet
och
att *Maj Karlsson* (V) av sagt sig uppdraget som ersättare i riksdagsstyrelsen.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade
att Vänsterpartiets riksdagsgrupp anmält *Maj Karlsson* som ledamot i riksdagsstyrelsen och *Hanna Gunnarsson* som ersättare i riksdagsstyrelsen samt
att Liberalernas riksdagsgrupp anmält *Malin Danielsson* som ledamot i arbetsmarknadsutskottet och som suppleant i civilutskottet och i kulturutskottet.

Talmannen förklarade valda till

ledamot i arbetsmarknadsutskottet
Malin Danielsson (L)

suppleant i civilutskottet
Malin Danielsson (L)

suppleant i kulturutskottet
Malin Danielsson (L)

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2019/20:293

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:293 Åtgärder mot almdöden
av Staffan Eklöf (SD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 6 mars 2020. Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 5 februari 2020

Miljödepartementet

Isabella Lövin (MP)

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

Expeditionschef

Interpellation 2019/20:302

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:302 Skattereformens effekter på sammanhållningen

av Niklas Wykman (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 mars 2020.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 5 februari 2020

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

Interpellation 2019/20:303

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:303 Reseavdraget och skatt på drivmedel
av Borian Åberg (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 6 mars 2020.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 4 februari 2020
Finansdepartementet
Magdalena Andersson (S)
Enligt uppdrag
Johan Ndure
Departementsråd

Prot. 2019/20:71
7 februari

Interpellation 2019/20:304

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:304 Förändring av fordonsskatter
av Sofia Westergren (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 20 mars 2020.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 5 februari 2020

Finansdepartementet
Magdalena Andersson (S)
Enligt uppdrag
Johan Ndure
Departementsråd

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2019/20:3485 och 3486 till socialförsäkringsutskottet

§ 6 Svar på interpellation 2019/20:195 om värnande av skatteundantag för förnybara drivmedel

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jens Holm har frågat mig vilka konkreta åtgärder jag avser att vidta för att Sverige ska kunna fortsätta att skattebefria förnybara drivmedel.

Som jag svarade Rickard Nordin den 4 december 2019 och Betty Malmberg den 18 december 2019 arbetar regeringen för att det ska finnas möjlighet att få ett statsstödsgodkännande för skattebefrielse för höginblandade biodrivmedel även framöver.

Det nuvarande statsstödsgodkännandet för höginblandade biodrivmedel beslutades av EU-kommissionen 2017 och gäller till slutet av 2020. Sverige har under flera år försökt att få till en förändring i EU:s synsätt på livsmedelsbaserade biodrivmedel, men kommissionen har hållit fast vid sin negativa inställning till fortsatt skattebefrielse för sådana biodrivmedel.

Den nya EU-kommissionen har dock nyligen presenterat en europeisk grön giv med olika åtgärder för att bland annat nå unionens klimat- och

energimål. En av åtgärderna är att riktlinjerna för statligt stöd till miljöskydd och energi ska omarbetas. Det är regeringens ambition att även i det arbetet försöka nansera EU:s syn på livsmedelsbaserade biodrivmedel. Till dess att detta arbete är slutfört är det angeläget att nuvarande skattebefrielse kan bibehållas, särskilt mot bakgrund av att livsmedelsbaserade biodrivmedel är vanligt förekommande i den svenska kollektivtrafiken.

Regeringen kommer således att fortsätta att arbeta för att det ska vara möjligt att även efter 2020 få statsstödsgodkännande för skattebefrielse för förnybara drivmedel. Vi har också under lång tid fört en diskussion med EU-kommissionen. Jag har nyligen träffat berörda kommissionärer i just denna fråga, och Sverige driver på hårt för att kunna behålla en skattebefrielse.

Anf. 2 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag vill tacka finansministern för svaret på min interpellation.

Vi vet att vi behöver göra väldigt mycket mer för att snabbt komma till rätta med den klimatkris som vi lever under. Vi vet också att transportsektorn står för ungefär en tredjedel av Sveriges utsläpp. Det är utsläpp som tyvärr inte minskar i den takt som de borde göra.

Att ha förnybara, hållbara drivmedel är ett sätt att snabbt kunna minska utsläppen här och nu. Då måste dessa drivmedel vara billiga eller åtminstone inte dyrare vid pump. Annars kommer det inte att fungera. Människor kommer inte att köpa exempelvis etanol, biogas eller biodiesel.

I dag har många transportköpare och bolag glädjande nog satt egna mål och sagt att de vill bli fossilfria senast till 2030. Jag talar om till exempel skogsbolaget Södra, Arla och statliga Swedavia. Allt detta har de gjort inom regeringens initiativ Fossilfritt Sverige.

Precis som finansministern nämnde är kollektivtrafiken väldigt viktig i detta sammanhang. Den kör med förnybara drivmedel eller el till ungefär 90 procent av all sin trafik. Om vi inte får behålla det skatteundantag som vi i dag har för förnybara drivmedel skulle det bli väldigt svårt för kollektivtrafiken att köra på till exempel biogas och biodiesel. Man har beräknat att det blir en ökad kostnad på ungefär 1 ½ miljard kronor. Om man inte fortsätter att köra på förnybart kommer utsläppen att öka med ungefär 1 ½ miljoner ton varje år.

Om vi inte får behålla vårt skatteundantag för svenskproducerade biodrivmedel skulle det bli lite av en dödsstöt. I dag finns exempelvis Lantmännen Agroetanol i Norrköping, som producerar etanol från jordbruksrester, Tekniska verken i Linköping, som väl är vår största producent av biogas, och så vidare.

Det är mycket problematiskt att EU har det som kallas statsstödsregler. I praktiken innebär det ett förbud mot statligt stöd. Det är dessa statsstödsregler som regeringen har fått undantag från för att vi ska kunna ha en skattebefrielse för förnybara drivmedel.

Det måste ändå vara viktigare att rädda planeten än att till varje tänkbart pris värna konkurrensen. Därför är det bra att finansministern säger att regeringen hårt driver på för att vi ska fortsätta kunna ha skatteundantag för förnybara drivmedel.

Detta vill jag dock få höra om lite mer konkret. När tog finansministern exempelvis upp frågan om att värna våra skattenedsättningar för förnybart nere i Bryssel? Hon nämner att hon har tagit upp det med berörda kommissionärer. Kan hon vara lite mer specifik i sammanhanget? Ungefär hur många gånger har Sverige tagit upp detta?

Jag vill också veta när vi kommer att få ett besked från Bryssel. Vi har en hel bransch som verkligen måste få långsiktiga spelregler. Då räcker det tyvärr inte att förlänga vårt undantag med bara ett år, utan vi måste ha ett långsiktigt undantag så att vi vet att vi kan fortsätta främja förnybara drivmedel.

Anf. 3 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag uppskattar verkligen Jens Holms engagemang i frågan, och jag delar det till fullo. Det är härligt att lyssna på Jens Holms argumentation om varför detta är så viktigt. Den är nämligen exakt ett eko av vad jag själv för fram när jag är i Bryssel och träffar dem som är ansvariga för frågorna. Det är bra att det finns ett så starkt stöd från Sveriges riksdag och att ha det i ryggen när jag är i Bryssel. Det kan vara ytterligare ett argument att föra fram.

Regeringen ser att det är helt nödvändigt att göra allt vi kan här och nu för att stoppa den klimatförändring som påverkar planeten. Detta är inte något som bara kommer att drabba våra barn och barnbarn, utan det påverkar oss här och nu. Jag är säker på att Jens Holm och jag har samma syn på det här.

Det är en ny kommission nu. Jag har tagit upp detta med de nya kommissionärer som är ansvariga för frågan. Det var det första jag tog upp med alla de nya kommissionärer som jag har träffat. När det gäller den kommissionär som har ansvar för statsstödsfrågor har jag vid hundra procent av tillfällena som jag har träffat henne tagit upp frågan.

Anf. 4 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag vill tacka för detta svar.

När finansministern säger att hon har tagit upp detta med ansvariga kommissionärer blir jag förstås nyfiken på vad svaret från dem har varit.

Klockan tickar verkligen. Det är i år detta avgörs. Om vi inte får en förlängning för våra undantag från EU:s statsstödsregler kommer förnybara drivmedel att beskattas mycket högre. Det blir helt enkelt en skattechock.

Det kommer att handla om flera kronor vid pump, vilket i praktiken gör det omöjligt att fortsätta att köra så mycket på förnybart som vi gör i dag, till exempel i kollektivtrafiken. Nu finns det fina visioner från flera företag som vill bli fossilfria. Det kommer att bli väldigt svårt för dem ifall vi inte kan värna den här skattenedsättningen.

Vilket har svaret varit från EU-kommissionen då finansministern har tagit upp det här? Har finansministern sagt att det inte räcker att bara lappa och laga med ett års förlängning och att vi måste ha ett långsiktigt undantag för att värna det förnybara? Det är det ena som jag vill ha svar på.

Som finansministern sa i sitt anförande pågår det en diskussion inom EU om att ha helt nya statsstödsregler. Det tycker jag är väldigt välkommet. Å ena sidan tar EU fram sitt förslag om den nya gröna given, som handlar om att hela Europa ska ställa om på ett hållbart och någorlunda

rättvist sätt, att vi ska nå våra klimatmål och att vi ska bidra till lösningen och inte vara en del av problemet. Å andra sidan har vi en mängd lagstiftningsakter som försvårar den här viktiga omställningen. Till exempel är EU:s statsstödsregler inte alls i linje med de ambitioner som vi har på miljö- och klimatområdet.

Det här med förnybara drivmedel är ju bara en sak. Jag kan nämna transportområdet, eftersom jag är ordförande i riksdagens trafikutskott. Där diskuterar vi mycket de banavgifter som vi måste ta ut för tågtrafiken. Det måste vi göra för att EU säger det. För sjöfarten har vi lots- och farledsavgifter som höjs för varje år. Dem kan vi inte differentiera, så att vi premierar dem som transporterar med sjöfart på ett miljövänligt sätt. Det sägs vara EU:s så kallade statsstödsregler som lägger krokben för oss även där.

När får vi nya statsstödsregler? Driver finansministern och regeringen linjen att det ska vara ett regelverk där miljö- och klimatskydd överordnas statsstöd och ensidig syn på konkurrens, som det ser ut i dag?

Anf. 5 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Behovet av en långsiktig lösning i den här frågan är uppenbart. Det är flera olika delar i EU:s regelverk som skulle behöva förändras.

Den första är den syn man har på livsmedelsbaserade biodrivmedel över huvud taget. Där skiljer sig den svenska synen från den som är vanlig nere i Europa. Det kan möjligen handla om tillgången till stora ytor, som är annorlunda i Sverige jämfört med många andra europeiska länder. Där börjar det nu diskuteras i det man kallar för RED II vad som skulle vara den alternativa användningen av mark. Man odlar olika saker som sedan kan bli biodrivmedel, men som också skulle ha kunnat bli mat. Vilken är den alternativa användningen? På så sätt kan man få en mer flexibel syn på livsmedelsbaserade drivmedel, beroende på vad som hade varit den alternativa användningen av marken. Det är en väg framåt.

Den andra vägen framåt är energiskattedirektivet, som är föråldrat. Det skulle behöva förändras för att man ska ha möjlighet att göra nedsättningar för klimatsmarta alternativ på ett sätt som inte är möjligt i dag. Sverige har drivit på i den frågan. Bland annat var jag själv väldigt engagerad i den för fyra fem år sedan, när den fortfarande var uppe. Då gick det inte att nå någon lösning. Men det är dags att ta upp hela frågan om energiskattedirektivet igen. Givet vad som har hänt i klimatfrågan under de här åren hoppas jag att det finns en öppning för en lösning som inte fanns för några år sedan.

Sedan talade Jens Holm om statsstödsreglerna. Det är helt korrekt att de fungerar på ett sätt som inte gynnar omställning som de skulle behöva göra. Samtidigt tycker jag att det är viktigt att värna statsstödsreglerna. Vi vill ju inte ha en situation – på andra områden – där olika stater i EU tävlar med varandra om att få dit olika företag genom att ge dem olika former av bidrag. Det är inte en bra situation. Men det handlar om att reformera statsstödsreglerna på ett sådant sätt att de möjliggör klimatomställningen.

När kommer då EU att bestämma sig vad gäller vårt statsstödsundantag? Det är ingenting som vi bestämmer i Sverige. Det vi kan göra är att ligga på. Men jag har understrukt hur viktigt det är att vi kan få ett besked i tid.

Något annat som Sverige har gjort vad gäller behovet av långsiktiga lösningar är den reduktionsplikt som är införd för allt som vi tankar i tanken. Det har varit viktigt för branschen att på så sätt få en långsiktighet vad gäller produktionsmöjligheterna. Men jag ser också behovet av långsiktighet när det gäller de höginblandade.

Prot. 2019/20:71
7 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 6 JENS HOLM (V):

Herr talman! Det är bra att finansministern tar upp energiskattedirektivet, en annan lag från Bryssel som komplicerar det hela en smula. Finansministern säger att vi kanske är lite ensamma i den här frågan. Men jag vet att det finns andra länder i EU som vill främja förnybara drivmedel på ett liknande sätt som Sverige, till exempel Frankrike. Såvitt jag vet har Frankrike använt energiskattedirektivets 16:e kapitel, som säger att man får beskatta drivmedel olika. På det sättet kan Frankrike ha en lägre skatt för förnybara drivmedel. Det kanske också är ett spår som man kan titta på när man förhandlar i Bryssel. Jag undrar om det är någonting som finansministern har gjort.

Jag tycker att det är väldigt frustrerande att vi inte får något tydligt besked från EU. Det är helt enkelt väldigt viktigt att regeringen sätter ned foten och säger: Nu måste vi ha långsiktiga spelregler, för vi har en hel bransch här ute som vill ställa om. Branschen måste veta vad som gäller efter år 2020, det vill säga innevarande år.

Det är väldigt bra att finansministern nu har tagit upp den här frågan i Bryssel. Jag tror att det hade varit ännu bättre om hon hade gjort det tidigare än i år. Man kan också tänka sig att statsministern tar upp den här frågan på allra högsta nivå, så att man i EU förstår att vi behöver kunna fortsätta att värna våra förnybara drivmedel för att kunna ställa om. Att rädda planeten och uppfylla Europas nya gröna giv måste ändå vara överordnat att vi ska följa någon paragraf i några statsstödsregler som är väldigt föråldrade.

Anf. 7 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag delar helt Jens Holms syn på den här frågan. Vi behöver långsiktiga och tydliga spelregler. Vi behöver få vårt statsstödsgodkännande i närtid för att vi ska kunna ha en säkerhet för branschen i närtid. Men sedan behöver vi ha en långsiktig lösning på frågan. Det är precis det som jag har tagit upp med ansvariga kommissionärer när jag har träffat dem. Vi behöver en kortsiktig lösning för Sverige, och vi behöver långsiktiga spelregler, så att branschen långsiktigt vet vad som gäller.

Det här är en av de absolut viktigaste frågor som vi har att ta itu med här och nu. Det är ingenting som kan vänta. Klimatet kan inte vänta. Vi måste genomföra omställningen nu, och då är den här frågan ytterst viktig. Det är precis det budskap som jag för fram när jag är i Bryssel. Det handlar om hur vi lever här och nu, men det handlar också om framtiden för våra barn och ungdomar.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2019/20:216 om åtgärder mot missbruk av samordningsnummer

Anf. 8 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jan Ericson har frågat mig vilka konkreta åtgärder jag och regeringen har vidtagit för att skärpa kontrollen och motarbeta missbruket av samordningsnummer.

Jag välkomnar den debatt som varit om samordningsnummer den senaste tiden och den fråga som Jan Ericson nu har ställt. Det är uppenbart att kunskapen om samordningsnummer är mycket låg i samhället. Det finns därför skäl att klargöra vad ett samordningsnummer är och vad det inte är.

Samordningsnummer är en identitetsbeteckning för personer som inte är eller har varit folkbokförda i Sverige. Ett samordningsnummer kan tilldelas efter begäran av en myndighet om den myndigheten i sin verksamhet behöver ett nummer för att undvika personförväxling eller för att utbyta information om personen med andra myndigheter eller organisationer.

Ett samordningsnummer ger inte några rättigheter eller förmåner i sig. Det är inte samordningsnumret som berättigar till utbetalningar från välfärdssystemet eller ger rätt till hälso- och sjukvård i Sverige. Samordningsnumret är inte heller ett arbetstillstånd och ger inte rätt att resa in i Sverige eller att vistas här. Ett samordningsnummer är dessutom inte tillräckligt för att någon ska kunna öppna ett bankkonto.

Samordningsnummer fyller däremot en viktig funktion genom att bland annat tillgodose myndigheters behov av en identitetsbeteckning för personer som inte är eller har varit folkbokförda i Sverige men som ändå behöver registreras. Det finns behov även om det råder osäkerhet om personens identitet, exempelvis när en person ska registreras i misstankeregistret eller i beskattningsdatabasen. För cirka hälften av alla samordningsnummer råder osäkerhet om personens identitet, och myndigheternas behov av dessa så kallade ostyrkta samordningsnummer är således inte obetydligt. Det framgår dock tydligt i folkbokföringsregistret vilka nummer som är styrkta och vilka som inte är styrkta.

Men systemet har i dag brister, och det är nödvändigt att strama upp reglerna för att våra register ska innehålla korrekt och aktuell information. Samordningsnummer ska vara korrekt utfärdade, och personer som felaktigt har tilldelats ett nummer ska avregistreras. Finansdepartementet har därför nyligen remitterat en promemoria med förslag som syftar till att skärpa systemet med samordningsnummer. Det handlar bland annat om att personer med samordningsnummer ska kunna avregistreras automatiskt efter fem år om ett fortsatt behov av numret inte har anmälts. En enskild som anmäler ett sådant fortsatt behov ska då behöva inställa sig personligen. Samtliga personer som tilldelats samordningsnummer före 2016 ska enligt förslaget avregistreras vid utgången av 2021, om inte en myndighet eller den enskilde har anmält att det finns ett fortsatt behov av numret. Men avregistrering ska även kunna ske tidigare än så. Skatteverket föreslås kunna besluta om avregistrering om det finns särskilda skäl för det, till exempel om en person har tilldelats ett nummer på felaktiga grunder. Vidare införs krav på att aktuell kontaktadress till den enskilde ska anmälas till Skatteverket. De förslag som nu har remitterats innebär sammantaget en omstart av hela systemet för samordningsnummer. Omstarten görs på ett

ordnat sätt, med hänsyn till behovet av att undvika personförväxlingar och att behålla historisk information.

Avslutningsvis vill jag nämna att regeringen även har tillsatt en utredning som ska se över hela systemet med samordningsnummer. Den utredningen redovisar sitt uppdrag senast den 1 april 2021.

Prot. 2019/20:71
7 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 9 JAN ERICSON (M):

Herr talman! De senaste åren har medierna gjort ett antal avslöjanden om missbruk av samordningsnummer. Det är ett problem som verkar vara mycket värre och mer utbrett än vad någon har kunnat ana. Skatteverket har under flera år larmat om systematiskt missbruk av samordningsnummer, och samma sak har avslöjats i ett flertal reportage, bland annat i Sveriges Television.

Det finns i dagsläget nära 873 000 samordningsnummer i Sverige, och kontrollen av vilka som har sådana nummer och deras identitet verkar ytterst svag. Sverige saknar i dag helt enkelt kontroll över en stor del av dessa samordningsnummer – vilka alla dessa människor är, var de bor och hur många identiteter de har. Vi vet inte heller hur många som vistas illegalt i landet, och samordningsnumret är en del även av detta problem. Hur många individer som har flera olika samordningsnummer samtidigt är som sagt också oklart. Vi har helt enkelt inte någon koll.

I en granskningsrapport från 2017 konstaterade Riksrevisionen att Skatteverkets arbete för att upprätthålla kvaliteten i folkbokföringen inte bedrivs på ett effektivt sätt. Därmed ökar bland annat risken för olika typer av välfärdsbrott. Samordningsnumren har en tydlig koppling till problemen med oklara adresser och personer med flera olika adresser.

Samordningsnumren kan samtidigt användas för missbruk av bidragssystem och välfärdstjänster, inte minst om en person har flera olika nummer. Jag har uppgifter direkt från personal på Arbetsförmedlingen som berättar att personer med samordningsnummer felaktigt får rätt till arbetsmarknadsåtgärder, och personal inom socialtjänsten har bekräftat att personer med samordningsnummer felaktigt kan få utbetalt ekonomiskt bistånd. Det sker ofta genom förbiseende eller okunskap hos handläggare.

Om en person har flera olika samordningsnummer är det såklart inte heller omöjligt att kunna få ut ersättningar i flera olika kommuner. Utbetalningarna till personer med samordningsnummer är inte så omfattande i dag. Men enligt en rapport från riksdagens utredningstjänst som jag beställt är det ändå ganska många miljoner som betalas ut till personer med samordningsnummer. Risken för ökat missbruk är uppenbar om utvecklingen med allt fler oklara identiteter fortsätter.

Samordningsnummer används även bevisligen i ren kriminalitet, vilket ett flertal avslöjanden i medierna har visat. Även överutnyttjande av sociala trygghetssystem är för övrigt i dag en del av den organiserade brottsligheten.

Moderaterna har upprepade gånger efterfrågat kraftfulla åtgärder, bättre kontroll och tydligare samarbete mellan myndigheterna.

Jag får tacka finansministern för svaret. Med lite god vilja kan man möjligen utläsa att regeringen tar problemet på allvar, även om förslaget till åtgärder har brister. Det är också beklagligt att regeringen inte agerat tidigare trots att frågan har funnits högt upp på dagordningen i flera år.

Finansministerns svar väcker samtidigt frågor. Bland annat nämner hon att samordningsnumren behövs för att undvika personförväxling. Hon säger även att det för cirka hälften av alla samordningsnummer råder osäkerhet om personens identitet. Om man är osäker på personers identitet, kan finansministern förklara hur man då kan använda samordningsnumren för att undvika personförväxling?

Jag saknar också svar på frågan i min interpellation. Jag skrev den för att jag tog del av direktiven för den tillsatta utredningen om samordningsnummer som finansministern nämner i sitt svar. Av dessa direktiv framgår att utredningens syfte snarare verkar vara att göra det ännu lättare att få ett samordningsnummer. Exempelvis nämns att fler aktörer bör få behörighet att begära samordningsnummer och att fler asylsökande ska tilldelas samordningsnummer.

Man skulle ju kunna tänka sig att regeringen i stället skulle lägga fullt fokus på att försöka åtgärda detta samhällsproblem och skärpa kontrollen eller i vart fall göra hanteringen av samordningsnummer mer restriktiv. Borde inte utredningens tydliga mål snarare vara att minska antalet samordningsnummer?

Det är lite märkligt att just frågan i min interpellation om utredningens syfte inte ens nämns i svaret.

Anf. 10 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Regeringen har under ett flertal år på olika sätt arbetat med frågan om samordningsnummer. Bland annat har vi i dialog med Skatteverket fått information om att det har funnits problem med detta. Vi har också fått information om att det i vissa myndigheter har brustit i handläggningen vad gäller samordningsnummer.

Därför har Skatteverket bland annat genomfört utbildningar med andra myndigheter för att de på ett bättre sätt ska kunna säkerställa identiteten på de personer som de begär ut samordningsnummer för. Därutöver har det gjorts en ny applikation i sitt datasystem för att säkerställa att samma id-handlingar inte ska kunna användas för att få ut fler samordningsnummer. Det är viktiga åtgärder.

Regeringen har därutöver tillsatt en utredning. Den handlar om att skärpa systemet med samordningsnummer. Men vi får också kritik från EU om att personer som skulle behöva ett samordningsnummer för att på olika sätt vistas i Sverige eller att ha kontakter med Sverige har svårigheter att få det på egen begäran. Det kan till exempel handla om personer från andra EU-länder som äger ett sommarhus i Sverige.

Vad är det då regeringen gör? Vi har tillsatt en utredning som ska titta över hela systemet med samordningsnummer. Det är en utredning som kommer att vara klar om ett år. Därutöver har vi jobbat med ett snabbspår. Det snabbspåret har i huvudsak två delar.

Den ena innebär en omstart av hela systemet där alla gamla samordningsnummer kommer att automatiskt avregistreras inom fem år om det inte är så att man uttryckligen behöver dem. Det innebär enligt vår bedömning att ungefär 90 procent av alla samordningsnummer kommer att avregistreras.

Därutöver gör vi den förändringen att om en person som till exempel äger en sommarstuga i Sverige vill ha ett samordningsnummer och behö-

ver ett samordningsnummer är det krav på personlig inställelse för att man ska kunna få det och att man ska ha en fullt styrkt identitet.

Samtidigt finns det, som jag har påpekat, ett behov av samordningsnummer för personer som inte har en styrkt identitet. Det är framför allt polisen som behöver det för misstankeregister eller för personer som sitter häktade eller till och med fängslade i Sverige. Där behöver polisen ett samordningsnummer. Men det framgår väldigt tydligt i databasen att det är ett ostyrt samordningsnummer. Polisen menar själv att det är nummer som de behöver.

Det är viktigt att vi har ordning och reda i samordningsnumren. Samtidigt ger samordningsnummer inte rätt till något bidragssystem i sig. De flesta bidragssystem vi har är bosättningsbaserade. Då behöver man vara folkbokförd. Är man folkbokförd har man inte ett samordningsnummer utan ett personnummer.

Sedan är det naturligtvis olyckligt om kommuner gör fel i sin handläggning när det gäller försörjningsstöd. Om det är så behöver kommunerna naturligtvis skärpa sin handläggning. Uppenbart finns det kommuner som behöver göra det. Inte minst finns det också myndigheter som uppenbart behöver skärpa sin handläggning när det gäller samordningsnummer.

Anf. 11 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Jag kan bara konstatera att den RUT-rapport jag har fått tydligt visar att man gör utbetalningar till personer med samordningsnummer från våra sociala försäkringssystem. Detta pågår alltså i dag.

Finansministern säger att 90 procent av numren beräknas bli avregistrerade när man har gjort om systemet. Det visar bara hur oerhört illa det är i dag.

På en fråga fick jag inget svar från finansministern. Hon säger i interpellationssvaret att man behöver samordningsnumren för att undvika personförväxling och konstaterar samtidigt att det för cirka hälften av alla samordningsnummer råder osäkerhet om personens identitet. Hur ska man kunna undvika personförväxling om man inte ens vet vad det är för människor som har de här numren? Det är för mig en total gåta.

Herr talman! Moderaterna presenterade före jul ett komplett förslag om åtgärder för att komma till rätta med samordningsnumren.

Vi kräver att det ska krävas personlig inställelse hos Skatteverket eller annan lämplig myndighet för att få ett samordningsnummer. Detta gäller redan för personnummer, och det behövs uppenbarligen även för samordningsnummer.

Vi säger att alla som innehar samordningsnummer genom personlig inställelse hos Skatteverket eller annan lämplig myndighet ska bekräfta sin identitet. De samordningsnummer som inte bekräftas inom en ettårsperiod avslutas, om inte särskilda skäl föreligger.

Vi säger också att biometriska data måste användas för att göra identifieringen av handlingens innehavare tydligare. Liknande krav som när det gäller pass bör alltså även användas för samordningsnummer. Detta minskar avsevärt risken att personer skaffar sig mer än ett samordningsnummer.

Slutligen kräver Moderaterna att denna reform ska vara på plats och lagändringarna träda i kraft senast den 1 december 2020.

Prot. 2019/20:71
7 februari

Svar på
interpellationer

Det stora problemet med regeringens förslag är att det tar alldeles för lång tid. Man tänker sig att gallra ut de första samordningsnumren först vid utgången av 2021, och sedan ska det alltså ta fem år innan alla felaktiga nummer har rensats ut. Med Moderaternas förslag skulle alla felaktiga samordningsnummer vara bortrensade redan i slutet av nästa år.

I sitt svar säger visserligen finansministern att det i vissa fall ska kunna gå snabbare än fem år. Skatteverket ska nämligen kunna besluta om avregistrering om det finns särskilda skäl för det, till exempel om en person har tilldelats ett nummer på felaktiga grunder. Men hur ska Skatteverket upptäcka detta utan att först utreda personens identitet? Och hur upptäcker man om individer har flera samordningsnummer om man inte använder biometri? Det går ju inte att kontrollera identiteten annars, och regeringen har inget sådant förslag. Det är helt obegripligt hur man ska kunna lösa detta och hur Skatteverket ska kunna göra denna gallring i förtid.

Jag kan bara konstatera att Moderaternas förslag går mycket längre än regeringens. Vi vill se snabbare åtgärder, vi vill se personlig inställelse för att verifiera befintliga nummer och vi vill använda biometri på samma sätt som för pass. Vi vill också göra detta snabbt, så att alla ogiltiga samordningsnummer är borta redan i slutet av nästa år. Med regeringens förslag kommer det att ta minst fem år, kanske ännu längre tid, innan man har åtgärdat det här problemet.

Anf. 12 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Problemet med Moderaternas förslag är att det skulle skapa kaos på våra myndigheter och troligen försvåra polisens arbete med att bekämpa brottsligheten.

Ett samordningsnummer är inte nödvändigtvis någonting som en individ vill ha. Det *kan* vara så, men anledningen till att vi har samordningsnummer är att myndigheterna behöver det för sitt arbete. Det finns personer som har samordningsnummer som inte vill ha ett samordningsnummer. De skulle mycket hellre vilja vara oregistrerade i Sverige. Om vi skulle kräva personlig inställelse för alla samordningsnummer, hur skulle då de myndigheter som behöver samordningsnummer till sina databaser kunna registrera personer som inte vill inställa sig? Då skulle vi riskera att det blev som tidigare, när myndigheter gjorde sina egna system för identitetsbeteckningar på personer. Det skulle med största sannolikhet bli betydligt krångligare för myndigheterna. De skulle inte heller kunna utbyta information med varandra, vilket skulle riskera att försvåra det brottsbekämpande arbetet.

Hur undviker man personförväxling med de icke identifierade personerna? Jag antar att man undviker personförväxling framför allt med dem som *är* identifierade. Hur polisen sedan undviker personförväxling med dem som ligger i misstankeregistret och inte har en klarlagd identitet tror jag att polisen bäst kan svara på själv.

Vad gäller utbetalning från sociala försäkringssystem har en statlig utredning tittat på om samordningsnummer används i stor utsträckning för sådana utbetalningar, och dess bedömning är att det inte handlar om stora belopp. Dock är ju varje litet belopp ett stort problem från min utgångspunkt. De flesta statliga stöd vi har är bosättningsbaserade. Dem får man med automatik inte om man har ett samordningsnummer, eftersom det kräver folkbokföring och personnummer.

När det gäller hur enskilda socialtjänster gör ute i kommunerna är det naturligtvis ett problem för kommunerna om de betalar ut felaktigt försörjningsstöd till personer som inte ska ha försörjningsstöd. Samtidigt vet vi att en del kommuner väljer att betala ut försörjningsstöd till personer som inte har rätt att vistas i landet. Det har kommuner rätt att besluta, och de får naturligtvis stå till svars inför sina invånare för varför de fattar sådana beslut.

Prot. 2019/20:71
7 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 13 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Om man ska tro finansministern har vi alltså 870 000 brottsmisstänkta i Sverige. Jag tror inte på det. Hon säger dessutom själv att 90 procent av dessa nummer beräknas bli bortgallrade även med regeringens förslag. Och hur det skulle kunna skapa kaos att på ett års tid kräva att de personer som verkligen vill ha ett samordningsnummer inställer sig och styrker sin identitet kan i alla fall inte jag förstå.

Sedan undrar jag hur man ska kunna utbyta information om en person om man inte vet vem det är och inte heller vet hur många olika samordningsnummer personen har. Det måste vara oerhört svårt för myndigheter att utbyta information om dessa personer.

Jag upprepar Moderaternas förslag till lösning: Det ska krävas personlig inställelse hos Skatteverket eller annan lämplig myndighet för att få ett samordningsnummer. Alla som har ett samordningsnummer ska inställa sig hos Skatteverket inom ett år och styrka sin identitet; i annat fall blir numret bortgallrat. Biometrisk data ska användas för att säkerställa identifieringen av numrets innehavare. Detta ska göras så att vi har alla bitar på plats redan den 1 december 2020.

Det hjälper inte vad finansministern säger. Regeringens förslag tar alldeles för lång tid. Man tänker sig att gallra ut de första samordningsnumren först vid utgången av 2021, och sedan ska det ta fem år innan man har fått bort alla de 90 procent av numren som finansministern säger är felaktiga och som i dag missbrukas och används för kriminalitet och missbruk av välfärdssystemen.

Regeringen följer tyvärr en utstakad linje. Man gömmer alla viktiga samhällsproblem i långa utredningar eller utlovar åtgärder långt fram i tiden. Man saknar handlingskraft. När Moderaterna presenterade en extra ändringsbudget kom regeringen några dagar senare med ett eget förslag. När vi lade fram förslag om skärpta regler för arbetskraftsinvandring kom regeringen två dygn senare med ett eget förslag om en utredning.

Det är samma sak i den här frågan. Vi presenterar nu ett skarpt förslag som kan träda i kraft snabbt, och regeringens förslag är att göra en lång utredning som tar massor av tid.

Anf. 14 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det är tur att det inte finns en riksdagsmajoritet för Moderaternas förslag i den här frågan. Det skulle nämligen skapa kaos på våra myndigheter. Personlig inställelse utgår från att personer som har ett samordningsnummer vill ha ett samordningsnummer. Det finns många personer som har ett samordningsnummer som inte vill ha ett samordningsnummer eller kanske inte ens vet om att de har ett samordningsnummer. Anledningen till att de har det är att våra myndigheter behöver samordningsnummer.

Jan Ericson slänger här lite slarvigt fram, som man kan göra i opposition, ett förslag utan att över huvud taget tänka på konsekvenserna för våra myndigheter. Det fanns en tid innan vi hade samordningsnummer. Anledningen till att vi införde samordningsnummer var att det inte fungerade bra. Dessutom var det många som då i stället fick liknande personnummer, så att det blev otydligt vilka som verkligen hade ett personnummer och vilka som inte hade det.

Jan Ericson har fel när han säger att vi gör en första gallring 2021. Skatteverket kommer att kunna börja gallra ut felaktiga samordningsnummer långt innan dess. Jan Ericson har också fel när han säger att 90 procent kommer att gallras ut så småningom. Bedömningen är att 90 procent kommer att försvinna redan i slutet av 2021. Anledningen till det är inte att det är så många som är felaktiga utan att man med den lagstiftning som infördes gjorde samordningsnumren eviga. Det är därför det ligger väldigt många oanvända samordningsnummer kvar i registren.

Vad gäller senfärdighet rörande välfärdspengar från Moderaternas sida kan man inte låta bli att dra på smilbanden. Moderaterna ledde regeringen under åtta år och sänkte skatten med 140 miljarder och tillförde kommuner och regioner, välfärden, 20 miljarder. Det var alltså sju gånger mer i skattesänkningar än vad man tillförde välfärden. När man sedan drev igenom ytterligare en budget i riksdagen var det 20 miljarder i skattesänkningar som var det viktigaste igen. Det är en stor skillnad mot regeringen som har tillfört så mycket pengar till den här sektorn att det är 100 000 fler som jobbar där jämfört med då Moderaterna styrde landet. Och det är bara början, för det kommer mer så länge vi socialdemokrater sitter i regeringen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2019/20:237 om beskattning av husbilar

Anf. 15 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Eric Palmqvist har frågat mig om beskattningen av personbil klass II är rimlig och om en ändring av återbetalningsreglerna vid avställning är en tillfredsställande lösning. Han har även frågat om jag ser några negativa konsekvenser eller följdproblem som en sådan lösning skulle kunna få och om jag i så fall avser att vidta åtgärder för att exkludera personbilar klass II från bonus-malus-systemet.

Som jag framfört skriftligt i tidigare svar till Eric Palmqvist på frågor om husbilsskatten bör den tekniska utvecklingen mot mer miljövänliga fordon stimuleras vid nybilsköp även för husbilar, på samma sätt som för vanliga personbilar och lätta lastbilar. Personbil klass II är inte renodlade fritidsredskap, utan de kan användas både som transportfordon och som boende- och fritidsfordon. Det är rimligt att husbilar beskattas för sina utsläpp, på samma sätt som övriga lätta fordon, när de körs. De körs dock i genomsnitt mindre än andra fordon. Det är därför viktigt att husbilsägare kan ställa av sitt fordon och inte debiteras skatt då fordonet är avställt.

För att underlätta för husbilsägare har regeringen gett Skatteverket i uppdrag att utreda flexibla och förmånliga villkor för återbetalning av skatt vid avställning. I uppdraget ingår att bedöma och redovisa konsekvenserna av förslagen. Om fordonsskatt bara debiteras för de dagar som

husbilen är påställd kommer de allra flesta husbilsägare betala betydligt mindre skatt än vad Eric Palmqvist befarar. Den som har sin husbil påställd till exempel 40 dagar under ett år skulle då betala knappt 3 300 kronor i skatt om den årliga fordonsskatten är 30 000 kronor.

Prot. 2019/20:71
7 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 16 ERIC PALMQVIST (SD):

Herr talman! Jag vill inleda med att tacka finansministern för svaret.

Personbil klass II är en fordonstyp som är permanent inrättad med ett bostadsutrymme med bland annat fast monterade sittplatser, sovplatser, bord och utrustning för matlagning. Fordonstypen kallas i dagligt tal för husbil, och för enkelhetens skull kommer jag att kalla den så också i denna debatt.

Husbilar är att betrakta som i huvudsak ämnade för camping och rekreation, och de skänker stor glädje och livskvalitet åt många familjer som väljer att campa och semestra runt om i vårt vackra land i stället för att fara till avlägsna turistmål dit man måste ta flyget. Husbilarna är på grund av sin konstruktion inte lämpade för vare sig godstransporter eller att köra till jobb, dagis eller stormarknaden, även om det naturligtvis går. Men att som finansministern gör påpeka att de *kan* användas som transportfordon känns lite som att försöka blanda ihop korten.

Den här fordonstypen hade fram till för ett par tre år sedan en fordons-skatt som jämfört med andra fordonstyper kunde anses som fullt rimlig. En nyregistrerad normal husbils fordonsskatt låg då på ungefär 5 000 kronor om året, men i och med införandet av systemet med bonus–malus den 1 juli 2018 ökade den till omkring 15 000 kronor för samma typ av fordon. Detta trots att det i denna kategori av fordon inte finns några bonusbilar att välja mellan, och det kommer det inte heller att göra inom en överskådlig framtid.

Redan i och med införandet av bonus–malus-systemet för personbil klass II, alltså husbilar, började vi utmärka oss i en europeisk kontext. Från att ha beskattat husbilar på ungefär samma nivå som exempelvis Tyskland gick vi till att ha en av de högsta skatterna bland jämförbara länder. Men det räckte inte för regeringen. Som om det inte var nog med en höjning från 5 000 till 15 000 kronor om året valde regeringen att låta husbilar omfattas av de nya WLTP-reglerna för beräkning av emissioner. Det är något man inte är tvingad till och som flera andra EU-länder har valt att inte göra.

Införandet av WLTP-reglerna tillsammans med bonus–malus-systemet är rena rama giftcocktailen för husbilarna. Vi talar nu plötsligt om fordons-skatter på 30 000–40 000 kronor om året för en ny husbil av samma typ och storlek som för något år sedan kostade sina ägare omkring 5 000 kronor om året i skatt. Till detta kommer ökade bränsleskatter och ett förslag om att införa en turistskatt.

Herr talman! De oskäligt höga skatter som skulle drabba husbilsägarna som en konsekvens av regeringens politik väckte massiv kritik – med all rätt. Det var en så massiv kritik att regeringen till slut tvingades ta ett halvt steg tillbaka och börja snickra på ett system där dessa fordon som enda fordonstyp ska kunna ställas av och på utifrån hur de används som ett slags försök till att släta över konsekvenserna av ett i grunden helt vansinnigt sätt att beräkna skatten på.

En högst relevant fråga i sammanhanget är således: Vad vill regeringen uppnå med att införa en unikt hög fordonsskatt på just personbil klass II? Det är en fordonstyp ämnad för fritid och rekreation och som genom sitt användningssätt inte kan beskyllas för att stå för samlade utsläpp som kan rättfärdiga en sådan skattehöjning.

Anf. 17 THOMAS MORELL (SD):

Herr talman! Jag kan inte låta bli att blanda mig i den här interpellationsdebatten lite grann, för jag har ägnat i stort sett hela mitt vuxna liv åt fordon och har också jobbat inom fordonsindustrin under många år.

Att vi ska ha miljövänliga fordon som drivs på ett miljövänligt sätt tror jag inte någon säger någonting om, utan det är alldeles givet att vi måste gå den vägen. Men att införa en skatt som på ett synnerligen effektivt sätt bromsar en omställning till effektivare och miljövänligare fordon är en ekvation som jag inte får ihop.

När det gäller personbil klass II, husbilen, finns det inget alternativ. Man kan inte köra på el, för det finns ingen kommersiell lösning på det ännu. Det finns en tysk tillverkare som har tagit fram en blygsam produktion av elektriska husbilar, men det handlar om väldigt få fordon. Alltså finns inte det alternativet, och det blir bara ett malus-system och ingen bonus.

Den märkliga effekt som också uppstår i detta är att om man köper en husbil som är dieseldriven och i stället kör på ett förnybart bränsle, exempelvis HVO, är bilen att betrakta som miljövänlig från första milen. Likväl åker jag på en skatt på 33 000 kronor om året. Kör jag dessutom på HVO finns det inte en elbil i världen som ur effektivitetssynpunkt kan mäta sig med den motorn. Skatten slår blint och väldigt konstigt.

Jag tycker att regeringen ska göra ett omtag och göra en stor revision av hela bonus–malus-systemet, för det får motsatt effekt mot det vi egentligen vill nå: en fordonsflotta som är miljövänlig. Jag ska i mitt nästa anförande gå in på några räkneexempel som visar hur det blir när man betar sig i den här skattefrågan som regeringen gör.

Jag läste en artikel från den 6 februari som är ganska intressant. Där slår man in på linjen att dieselmotorn är det absolut miljövänligaste alternativet om den körs på förnybart bränsle. Det finns ingen annan motor vars verkningsgrad kan mäta sig med den som en dieselmotor har – om man räknar bort elmotorn, för den har den högsta verkningsgraden, men den kräver en energikälla som antingen förnyas hela tiden eller också laddas. I artikeln står det tydligt att det är den lösningen man ska gå mot. Om man vill få en snabb effekt av miljöinriktningen är det dieselmotorn som gäller.

Om vi tittar på den registrering som gjordes förra året kan vi se att andelen bensinmotorer på marknaden ökar. Det har lett till att vi har fått större koldioxidutsläpp i Sverige än vi rimligen borde ha. Regeringens skattepolitik för fordon får alltså rakt motsatt effekt mot det mål som vi allihop måste sträva efter.

Min fråga till finansministern är given: Tänker ni se över och omarbeta hela bonus–malus-systemet?

Anf. 18 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Thomas Morells resonemang är intressant. Fordonsskatten styr inte på ett sådant sätt att det man har i tanken, förnybart eller vanlig

diesel, gör skillnad. Ett alternativt sätt är att styra bara utifrån vad man har i tanken. Det är fullt möjligt. Då skulle vi kunna ta bort fordonsskatten och i stället styra bara utifrån vad man har i tanken. I så fall skulle vi alltså höja bensin- och dieselskatten. Jag vet inte om Thomas Morell menar att det skulle vara ett bättre sätt att styra. Det vore i så fall intressant information för kammaren.

Om man inte tänker sig det är frågan hur Thomas Morell tänker sig att det ska styras i stället, om det inte ska vara via fordonsbeskattning men inte heller via koldioxidbeskattning.

Det är helt korrekt att det inte finns husbilar som har så låga utsläpp att man kan få en bonus. Däremot blir det olika stora utsläpp från olika husbilar. Det innebär att även husbilsägare kan välja en husbil som släpper ut mindre än en som släpper ut mer.

Det är också viktigt att ställa den här skatten i relation till kostnaderna för att ha en husbil. Om man använder en husbil 40 dagar om året och har en skatt på ungefär 3 000 gäller det under tre år. Då blir det kanske 1 procent av vad det kostar att köpa en ny husbil.

För alla som tittar på debatten är det viktigt att veta att det här inte handlar om människor som i dag äger husbilar utan om man köper en ny husbil. Det påverkar alltså ingen som äger en husbil i dag.

Husbil är någonting som många i Sverige har stor glädje av. Den har den fantastiska egenskapen att den både är ett sätt att transportera sig och en fantastisk fritidsbostad för många människor. Regeringen vill se till att när man inte använder den, när den är avställd eller står stilla, ska man inte betala någon fordonsskatt för den. Det är det vi vill underlätta för.

Anf. 19 ERIC PALMQVIST (SD):

Herr talman! Tack, finansministern, för det svaret!

Jag förstår att regeringen anser att det är fullt rimligt att husbilsägarna betalar en fordonsskatt som står i paritet med den miljöbelastning husbilarna utgör. Men problemet är att i fallet med husbilarna står beskattningen inte alls i paritet med miljöbelastningen.

Hur kan det komma sig att man för exempelvis lastbilar på 60 ton som kör tiotusentals mil om året betalar mycket lägre skatt? Detsamma gäller bussar och till och med husbilar som är så stora att de är byggda på lastbilschassier. För dessa betalar man lägre fordonsskatt än för normala husbilar. Det innebär att regeringen premierar de riktigt stora husbilarna som släpper ut allra mest.

Dessutom kan jag upplysa finansministern om att det redan i dag finns en skatt som korrelerar med hur mycket vi använder våra fordon: drivmedelsskatten. Där har man en styrning som har direkt koppling till hur mycket bränsle ett fordon förbrukar och hur mycket det används. Varför ska husbilen utgöra ett undantag genom att beskattas på ett sådant sätt att ägaren tvingas ställa av och på fordonet varje gång det ska flyttas?

Jag tillhör dem som tror på signalpolitik. Jag tillhör dem som uppmunt-
rar folk att rösta med fötterna, exempelvis genom att byta bank eller försäkringsbolag när räntor, avgifter eller premier är för höga. Talmannen får ursäkta; det är inte försäkringar vi talar om. Men jag vill dra en parallell till det svar jag en gång fick från ett försäkringsbolag, när jag hade erbjudits en jättehög premie på en bil: de ville inte försäkra den biltypen. I fallet med skatten på husbilar är därför den enda rimliga tolkning jag kan göra

Prot. 2019/20:71
7 februari

Svar på
interpellationer

att regeringen vill straffa ut husbilar. Det är inte en fordonstyp eller semesterform man vill stimulera.

Denna tolkning har uppenbarligen också köparna gjort. Nyförsäljningen av husbilar har ökat i hela EU, men den har störttyckt i Sverige. Vår enda inhemska husbilsproducent, Kabe i småländska Tenhult, har tvingats varsla personal, och handlare som jag varit i kontakt med uppger att de har fått antingen varsla personal eller ställa om sin verksamhet. Det är en oroande utveckling. Och denna utveckling beror på regeringens signalpolitik.

Regeringen pekar gärna finger åt dem som flyger och problematiserar med all rätt utsläppen från de stora passagerarfartyg som trafikerar våra farvatten. Samtidigt riskerar regeringen nu, genom en fordonsskattehöjning som saknar motstycke i vår del av världen, att göra så att presumtiva husbilsköpare i stället lägger sina pengar på flygresor till fjärran länder eller kryssningar med stora passagerarfartyg. Dessa människor kommer inte att sluta resa utan kommer att välja andra sätt att få upplevelser. Det är oerhört illa.

Jag anser att besöksnäringen är viktig för Sverige och att vi ska värna om den. Den genererar arbetstillfällen och skatteintäkter för Sverige. Jag hoppas att finansministern delar den uppfattningen.

Herr talman! Jag skulle önska att finansministern förtydligar och redogör för regeringens syn på framtiden för camping som semesterform för semesterfirande svenska familjer och vilket positivt utfall man tror sig få med den förda signalpolitiken.

Anf. 20 THOMAS MORELL (SD):

Herr talman! Tack, finansministern, för både svar och fråga!

Nej, Sverigedemokraterna är inte för att lägga på mer skatt på bränsle. Vi har skatt på bränsle så att det räcker. Om vi ska få en snabbare omställning bör vi i stället gå i motsatt riktning.

Min kollega tog upp skillnaden mellan ett tungt fordon och en husbil. Den skillnaden blir påtaglig när vi tittar på skattesatserna. Om jag väljer att köpa en lastbil från exempelvis Scania eller Volvo, den absolut tyngsta modellen de tillverkar, får jag en skatt på 13 600 kronor. Det är vad jag får betala om jag bygger om en sådan bil till husbil. Men om jag köper en husbil från Kabe, som är avsevärt lättare, får jag betala 33 000 kronor i skatt.

Hemma står vi i begrepp att byta bil. Ända sedan katalysatorn infördes 1987 har jag kört miljövänliga fordon. Men nu ser vi effekten av regeringens bonus-malus-system. I dag har jag en dieselbil. Den drar någonstans runt 0,55–0,60 per mil. Om jag skulle köpa mig en hybridbil, för vilken jag får en skattebonus på 60 000 när jag inhandlar den, ökar min förbrukning med ungefär 2 deciliter per mil. Den tid som hybridbilen går på el är nämligen så försvinnande liten att jag höjer min förbrukning med 2 deciliter per mil. Det blir 400 liter per år. Men jag får fortfarande skattebonus för att jag köper ett så kallat miljövänligt fordon, även om fordonet jag har i dag är avsevärt bättre ur miljösynpunkt. Jag får inte ihop den ekonomin.

Regeringen har gjort en tankekurva här. Man förstår inte konsekvenserna av den skattepolitik man för. Den får motsatt effekt.

Anf. 21 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Vi hör återigen en sverigedemokrat som argumenterar så att det är svårt att förstå det på annat sätt än att lösningen på problemen är höjd bensinskatt. Jag noterar detta.

Vad är syftet med bonus–malus, för alla bilar? Det är att man ska välja en bil som släpper ut mindre. Det gäller även husbilar.

Däremot har husbilen särskilda egenskaper som gör att regeringen bedömer att det ska vara lättare att ställa av sin husbil, så att man inte behöver betala fordonsskatt när den är avställd. Redan i dag är ungefär 80 procent av husbilarna avställda runt årsskiftet. Jag antar att betydligt fler kommer att vara det.

Om man använder en husbil på det sätt som många gör, det vill säga ungefär 40 dagar om året, handlar den ökade beskattningen om 3 000 kronor om året under tre år, 10 000 kronor under tre år, för en ny husbil som kostar ungefär 1 miljon.

Svar på
interpellationer

Anf. 22 ERIC PALMQVIST (SD):

Herr talman! Jag noterar att finansministern anser att husbilar som enda fordonstyp ska ställas av och på utifrån hur de används. Därmed visar man att man inte riktigt förstår hur olika dessa bilar kan användas och vilka konsekvenser den föreslagna lösningen skulle kunna innebära.

Somliga stannar på en avsides camping under flera veckor och gör korta utflykter till fiskevatten, nöjesfält eller museer. Andra kör för att handla mat, byta gasoltub eller helt enkelt handla förnödenheter som inte finns på campingen.

Att en fordonstyp körs få mil om året betyder inte att alla mil körs i ett svep, utan de kan köras ganska sporadiskt. Det är således få mil men många nyttjandedagar. Det oroar mig att finansministern, som uppger att hon själv provat på husbilslivet, har så liten förståelse för vilka konsekvenser den föreslagna lösningen skulle kunna medföra.

Vad händer om man kör upp till fjällen med sin husbil, där mobiltäckning saknas? Ska man ställa av den innan man tappar mobiltäckning och köra olagligt sista biten? Eller ska man köra tillbaka och ställa av den där man hade mobiltäckning?

Vad säger försäkringsbolagen om bilen är inblandad i en olycka på campingen? Det kan vara någon som backar emot den, eller det kan vara någonting annat som händer. Man kan bli tvungen att flytta fordonet inom campingen. Något kan inträffa, och fordonet är avställt. Hur tror man att efterlevnaden kommer att vara när några står lite avsides på en camping och ska köra 6–7 kilometer till exempelvis en liten affär för att bunkra upp? Tror man att de kommer att ställa på sitt fordon eller köra olagligt den biten?

Att hitta på regler för hur man ska ställa på och av dessa fordon är att skyla över konsekvenserna av en i grunden fullständigt vansinnig modell för beräkning av skatten, och det är politik när den är som sämst. Två fel blir alltså inte ett rätt.

Jag undrar alltså vad regeringen vill uppnå med denna skatt. Finns den politiska viljan att göra om och göra rätt när man faktiskt tycks ha insett de orimliga konsekvenserna av de nya skattereglerna?

Anf. 23 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag måste säga att det här är en av de märkligaste debatter jag har haft i riksdagen. Det är två sverigedemokrater som tycks mena att vi behöver ställa om bilparken och att vi måste minska våra utsläpp och som argumenterar med kraft som om den rätta vägen framåt vore att höja koldioxidskatten, alltså bensinskatten och dieselskatten. Det är mycket intressant.

Jag har själv provat på husbilslivet. Det är ett fantastiskt sätt att semestra på. Det är en otrolig frihet att kunna köra omkring med sitt eget hus. Man kan både köra och semestra, och man kan stanna till var man vill, inte minst i Sverige. Med tanke på den fantastiska natur och alla orördade sjöar som vi har runt om i Sverige är husbilslivet en fantastisk möjlighet. Det är också många som använder husbil.

Givet att husbilar används på ett annat sätt än andra fordon ser regeringen att det finns anledning att underlätta när det gäller husbilar, så att man inte behöver betala skatt på det sätt som man behöver göra för andra bilar som används året runt.

Nu låter det lite på Eric Palmqvist som att människor semestrar i månader i rad på olika campingar. Men i mitt räkneexempel, där den höjda fordonsskatten skulle vara ungefär 1 procent av nybilspriset för en husbil, utgår vi från att man kan vara på en camping i fyra veckor – till och med fem veckor – utan att behöva betala mer än kanske 3 000 kronor under tre år i skatt för en bil som kostar runt 1 miljon att köpa.

Jag hoppas naturligtvis att svenskar fortsätter att köpa husbilar, dels för att vi har svenska tillverkare, dels för att det inte minst är ett fantastiskt sätt att semestra på.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2019/20:273 om tullens befogenheter

Anf. 24 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Ingemar Kihlström har frågat mig om Tullverket har fått något uppdrag att lämna förslag på ändrade befogenheter för myndigheten och om Tullverket ingår med aktivt deltagande i den grupp som tittar närmare på författningsändringar.

Först och främst vill jag säga att regeringen fortfarande är fast besluten att slå tillbaka mot de internationella stöldligorna. Människor och företag drabbas hårt, och det ska vi inte tolerera.

Redan i början av 2018 presenterade regeringen därför ett offensivt åtgärds paket på området. Som en del i åtgärds paketet har Polismyndigheten, Tullverket och Kustbevakningen fått ett uppdrag av regeringen som syftar till att förstärka bekämpningen av internationella brottsnätverk som begår tillgreppsbrott i Sverige. I uppdraget ingår att analysera om myndigheterna genom en närmare samverkan emellan kan försvåra för utländska stöldligor att begå brott i Sverige. Jag vet av erfarenhet från punktskatteuppdraget, då de så kallade spritbussarna slogs ut, att vi kan nå långt när myndigheterna arbetar målmedvetet och tar vara på varandras styrkor och när hela verktygslådan aktiveras.

Hur myndigheterna har valt att genomföra det här uppdraget har som alltid varit upp till dem. Uppdraget ska redovisas nästa fredag, och jag ser fram emot att få ta del av vad myndigheterna gemensamt har kommit fram till. Om de anser att det finns behov av förändrade förutsättningar för att de mer effektivt ska kunna bekämpa de internationella brottsnätverken och om det kräver ändrad lagstiftning för att kunna genomföras kommer vi då att se över det. Men vi är inte beredda att göra avkall på den viktiga uppgift Tullverket har att stoppa vapen, narkotika och sprängmedel från att komma in i landet.

Jag vill avsluta med att säga att regeringen de senaste åren har satsat stort på Tullverket, som har fått stora ökningar av sitt anslag. År 2018 gav regeringen Tullverket den största anslagsökningen på tio år, totalt 187 miljoner kronor. 115 miljoner av de 187 miljonerna var för att öka tullkontrollerna vid gränserna. Tullverket fick 2019 en förstärkning i den av riksdagen beslutade budgeten med 90 miljoner kronor, bland annat för att Tullverket skulle kunna stärka gränsskyddet och anställa fler medarbetare. I år har Tullverket fått en varaktig anslagsökning på 110 miljoner kronor, och vi kommer att föreslå ytterligare 10 miljoner kronor 2020 bland annat för att kunna öka närvaron vid gränserna. Sammantaget har de satsningar regeringen gjort medfört att Tullverkets förmåga att agera vid gränserna har förbättrats.

Anf. 25 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Herr talman! Jag får inleda med att tacka finansministern för svaret. Tyvärr är det inte så fullständigt som jag hade önskat.

Internationella brottsnätverk står för en stor del av tillgreppsbrotsligheten i Sverige. Polismyndigheten bedömer att internationella brottsnätverk står för nästan hälften av bostadsinbrotten och nästan alla organiserade stölder av exempelvis personbilar, bildelar och båtmotorer. Internationella brottsnätverk ligger också bakom omfattande butiksstölder, fickstölder och åldringsbrott.

Stöldligornas framfart kostar brottsoffer och försäkringsbolag flera miljarder kronor årligen. Detta bidrar även till ökad otrygghet och en stigande frustration över myndigheternas oförmåga att komma till rätta med problemet. En effektiv och strategisk övervakning av utförselpunkter skulle få stor effekt på ligornas möjlighet att agera och begå brott i Sverige.

Som finansministern nämner i sitt svar gav justitieministern 2018 ett uppdrag till Polismyndigheten, Kustbevakningen och Tullverket att förstärka bekämpningen av internationella brottsnätverk. Det ska slutredovisas om en vecka, den 14 februari. I delredovisning två står att myndigheterna gemensamt har tillsatt en arbetsgrupp som ska ta fram förslag på författningsändringar. Och Magdalena Andersson sa så här i en interpellationsdebatt: Polismyndigheten, Tullverket och Kustbevakningen har under uppdragets genomförande identifierat åtgärder som kan tänkas underlätta myndigheternas arbete och tittar också närmare på eventuella behov av ändringar i lagstiftningen.

Men tyvärr finns det oroande signaler. I offentliga sammanhang under hösten har företrädare för uppdragsmyndigheter uppgett att endast Polismyndigheten deltar i den arbetsgrupp som tittar på förslag till författningsändringar. Tullverket och Kustbevakningen medverkar alltså inte i den arbetsgrupp som ska komma med förslag på förändringar som behöver göras

för att det ska bli ett effektivare arbete mot internationella tillgreppsbrott – det gäller alltså ligor som stjälar från företag och enskilda i vårt land.

Det förekommer också uppgifter om att Tullverket inte anser sig ha fått något uppdrag att lämna förslag på ändrade befogenheter för myndigheterna. Man kan undra om det är bakgrunden till det bristande intresset för deltagande i arbetsgruppen. Ett sådant specificerat uppdrag saknas också i det uppdrag som Morgan Johansson gav myndigheterna.

Arbetet mot stöldligor är en viktig uppgift för vårt rättssamhälle. Det krävs därför att myndigheter samarbetar men också att ytterligare åtgärder görs för att bryta den eskalerande trenden för stöldligors verksamhet i Sverige.

Tullverket är en myndighet som kan bidra med viktiga insatser i detta arbete, och jag kan se behov av både förändrade regler och en tydligare och utökad uppdragsbeskrivning för att göra tullens arbete effektivare. Därför är det oroande att det finns signaler om att tullen inte aktivt medverkar för att ge konkreta förslag på förändring. Detta ökar risken för att den rapport som kommer om en vecka inte tar det helhetsgrepp som behövs för att trycka tillbaka stöldligornas verksamhet.

Herr talman! Jag vill därför upprepa mina frågeställningar till finansminister Magdalena Andersson, som ytterst ansvarig för tullen i sin roll som minister:

- Är det ministrerns uppfattning att Tullverket har ett uppdrag från regeringen att lämna förslag på ändrade befogenheter för myndigheten?
- Kan ministern, som ytterst ansvarig, bekräfta att Tullverket deltar aktivt i den grupp som tittar närmare på författningsförändringar?
- Förväntar sig ministern att det ingår förslag gällande Tullverkets uppdrag och verksamhet i den slutrapport som kommer den 14 februari?

Anf. 26 MARCUS JONSSON (KD):

Herr talman! Jag vill tacka finansministern för svaret och också för den prioritering som anges av regeringens budgetsatsningar, det vill säga att man anser detta vara en angelägen fråga.

Jag blir dock något tveksam när jag läser regleringsbrevet som alliansregeringen skrev och jämför dem med de regleringsbrev som sittande regering har lagt till just Tullverket.

I det regleringsbrev som är daterat i december 2012, alltså regleringsbrevet för 2013, som var det sista året som alliansregeringen styrde, är det övergripande målet mycket tydligt att Tullverket ska bidra till ett väl fungerande samhälle för medborgare och näringsliv samt motverka brottslighet. Det står att brottslighet inom tullområdet ska förebyggas och bekämpas. Vidare står det att Tullverket ska begränsa den organiserade och storskaliga brottsligheten.

Dessa formuleringar existerar inte i det regleringsbrev som är daterat den 19 december 2019 gällande verksamhetsåret 2020. Däremot står det att ”kvinnor och män ska ges samma möjligheter och villkor vid kontakter med myndigheten”. Det står också att man ”ska redovisa resultat av de åtgärder avseende jämställdhetsintegrering som vidtagits för att myndighetens verksamhet ska bidra till att uppnå målen för jämställdhetspolitiken”. Om brottslighet står det på ett ställe att ”Tullverket ska redovisa hur

myndigheten har stärkt arbetet med att förebygga brottslighet i samband med in- och utförsel av varor”.

Det står dock bara hur man ska förebygga och inte hur man ska *motverka* brottsligheten. Detta är ändå den myndighet som har i uppdrag att skydda den svenska gränsen mot införsel av narkotika och vapen och även mot utförsel av stöldgods.

Herr talman! Min riksdagskollega Ingemar Kihlström redogjorde här för hur en del stöldsekvenser ser ut. ”Smörgåsbord” är ett av de svenska ord som har exporterats till den internationella vokabulären. Just nu används det som ett begrepp för att beskriva ett Sverige dit internationella ligor kan komma och ta för sig av vad de önskar.

Vi hade i juni förra året 44 anmälda brott i Halland, om vi begränsar oss dit. Det var stölder från lantbrukare – bormaskiner, gps-utrustning och hundratals liter diesel som togs av kriminella utländska ligor och fördes ut ur landet.

Enligt Svenska Båtunionen förs årligen ca 2 000 utombordsmotorer till ett värde av 200–300 miljoner kronor ut ur landet. Det är enorma belopp som förs ut ur vårt land, och människor far illa på grund av den kriminalitet som tillåts härja.

Min fråga till statsrådet är: Vad avser regeringen när man säger att man har ett kraftfullt, offensivt åtgärds paket, när man i regleringsbrevet fråntar Tullverket uppdraget att motverka brottslighet?

Anf. 27 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Tullverket och övriga myndigheter styrs inte bara av regleringsbrev utan också av instruktionen. I instruktionen till Tullverket är det tydligt att Tullverket är en av våra brottsbekämpande myndigheter som driver den brottsbekämpande verksamheten med större kraft än under alliansregeringen, eftersom vi har genomfört mycket omfattande tillskott till Tullverket. Man anställer ytterligare personal, och i veckan fick vi veta att Tullverket kommer att öppna ett nytt kontor i Gävle.

Tullverket har ett otroligt viktigt arbete med att stoppa införsel av vapen, narkotika och sprängmedel som används av den organiserade brottsligheten i landet. Tullen ingår i flera myndighetsövergripande samarbeten för att stoppa brottslighet. Ett exempel på ett mycket framgångsrikt sådant var när Tullverket tillsammans med andra myndigheter stoppade de så kallade spritbussarna som bland annat under alliansåren rullade in över landets gränser.

Vi måste också stoppa det som rullar ut över landets gränser. Utländska stöldligor är ett stort problem. Det är därför regeringen gav uppdraget att man ska samarbeta mellan myndigheter för att hitta nya vägar och använda byråkratins hela verktygslåda för att stoppa de kriminella gängen som stjälar. Man ska också kunna komma med förslag på förändringar, bland annat författningsförändringar.

Den information som jag har fått från Tullverket är att de har deltagit i arbetsgruppen som tittar på författningsförändringar, och vi får naturligtvis se vad det är för förslag som den här gruppen kommer att presentera i nästa vecka.

Prot. 2019/20:71
7 februari

Svar på
interpellationer

Det är viktigt att säga att det inte är så att man inte har arbetat under den tid som uppdraget har pågått; tvärtom har det varit ett löpande uppdrag på så sätt att man ska arbeta under uppdragets gång och naturligtvis också fortsätta att arbeta efter att uppdraget är avslutat.

Anf. 28 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Herr talman! Kristdemokraterna menar att samarbetet mellan brottsbekämpande myndigheter behöver stärkas ytterligare. Vi vill att varje myndighet som ingår i den gemensamma samverkan mot organiserad brottslighet ska ha ett tydligt uppdrag i regleringsbrevet som klart anger att arbetet är prioriterat. Tullverket är inte en myndighet under polisen, men de har ändå en viktig brottsbekämpande funktion.

Det svenska Tullverket har genomgått stora förändringar sedan Sverige blev medlem i EU. Men den fria rörligheten inom EU, som för mycket gott med sig, får inte innebära att svenska gränser står oskyddade.

Vi kristdemokrater vill stärka tullens brottsbekämpande verksamhet och gränsskyddet. Tullverket är i dag för starkt inriktat på att vara en uppbördsmyndighet, vilket innebär att dess huvuduppgift är att kontrollera införseln av punktskattepliktiga varor och driva in skatt.

Tullen söker också efter narkotika och illegala vapen. Men man har för svaga befogenheter. Detta är en del i en kedja som gjort att Sverige kallats för ett "smörgåsbord", precis som Marcus Jonsson nämnde, för internationella stöldlighör. Tullen tvingas se på när misstänkt stöldgods lämnar landet och saknar ett uppdrag att kontrollera utförseln.

Tullen behöver i ökad utsträckning bli en gränsskyddsmyndighet som kan beivra alla typer av brott vid gränsen. Inte minst bör utförseln av varor kontrolleras betydligt hårdare. Våra gränser har blivit allt porösare, trots att vi rent geografiskt befinner oss i en gynnsam situation med långa kuststräckor.

Kristdemokraterna menar att Tullverket bör få ett tydligare uppdrag att kontrollera, stoppa och kanske också kvarhålla personer vid gräns. Mest konkret innebär det att tullen ska kolla pass och andra inresedokument i högre utsträckning än i dag. Tullens skarpare befogenheter att frihetsberöva kommer att ge dem bättre möjligheter att kontrollera in- och utförsel av varor och människor i landet.

Vi vill stärka Tullverkets befogenheter genom ett antal reformer. Man bör ändra lagen om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land så att stöld- och hälerigods ingår i de varor som Tullverket får kontrollera vid gränsen. I dag kan internationella stöldlighör ostraffat föra ut varor, och tullen kan bara se på. Tullen behöver också, som jag nämnde, ges befogenhet att frihetsberöva misstänkta.

I december 2018 tillkännagavs regeringen att ny lagstiftning bör antas som ger Tullverket befogenhet att stoppa och genomsöka fordon för att förhindra utförsel av stöldgods. Regeringen har dock ännu inte återkommit med förslag till lagstiftning eller aviserat när så ska ske.

Herr talman! Det är ett faktum att den förstärkning som Tullverket fick 2019 har sin grund i den beryktade servettskissen, alltså M-KD-budgeten, som förstärkte Tullverket och gav det större möjlighet att stärka gränsskyddet.

Herr talman! Jag vill ställa några kompletterande frågor.

Anser finansministern att Tullverkets regleringsbrev bör kompletteras med ett tydligare uppdrag att aktivt verka mot stöldligor vid vår gräns?

Hur avser regeringen, när den nu får rapporten, att svara upp mot det tillkännagivande från riksdagen 2018 som anger att ny lagstiftning bör antas som ger Tullverket befogenhet att stoppa och genomöka fordon för att förhindra utförsel av stöldgods?

Anf. 29 MARCUS JONSSON (KD):

Herr talman! Jag tror att finansministern nog ändå väger orden bättre än vi fick intryck av när det talades om att regleringsbrevets formuleringar inte är så viktiga. Precis som Ingemar Kihlström sa har ju beskrivningen av budgeten gått från servettskiss till M-KD-budget med stöd av Sverigedemokraterna till att nu i svaret från finansministern vara den av riksdagen beslutade budgeten. Nog är det en uppvärdering av själva budgetdokumentet, som de facto gav Tullverket 90 miljoner kronor extra.

Men visst är det skillnad på vad man prioriterar. I regleringsbrevet från 2013 skrivs, som jag nämnde, brottslighet ut tjugo gånger. Jämför det med det regleringsbrev som gäller för år 2020, där brottslighet skrivs ut tre gånger, lika många gånger som ordet jämställdhet, eftersom regeringen vill prioritera jämställdheten och granska den mer i jämförelse med brottslighet.

Herr talman! Finansministern säger att det är ett uppdrag som man arbetar fortlöpande med att bekämpa stöldgods. Då kan vi läsa i årsredovisningen från Tullverket för 2018 års verksamhetsår. En gång nämns ordet stöldgods, och det är i det uppdrag som verket har fått tillsammans med övriga myndigheter och som ska redovisas nästa fredag. Däremot nämns ordet jämställdhet 16 gånger, och man har kartlagt att män nämns 246 gånger.

När det gäller hur många män och kvinnor det är som stoppar införsel eller utförsel i landet är det viktigaste inte vilket kön personen har som stoppar detta eller vilket kön det är på den som begår ett brott. Det viktiga är att brott beivras och att den svenska gränsen säkras.

Anf. 30 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Tullverket är en av våra brottsbekämpande myndigheter. Detta råder det inget som helst tvivel om. Däremot är det polisen som är huvudansvarig för stöldgods. Det är polisens huvudområde.

Framför allt ska man ju beivra stölder. Då måste man tänka sig för noga och göra en ordentlig analys. Om Tullverket ska ha ett uppdrag att aktivt kontrollera stöldgods i transporter ut ur landet behöver Tullverket nya resurser, ytterligare resurser. Det beror på att tullen i dagsläget använder alla sina resurser. Mycket går till att stoppa införsel av vapen, narkotika och sprängmedel. Det är ett viktigt arbete, då detta används i den organiserade brottsligheten av grovt kriminella gäng. Tullverket behöver då alltså ytterligare resurser, och då måste man fråga sig: Om vi ska tillföra ytterligare resurser, vad är det bästa att göra? Vilket är det mest effektiva sättet att stoppa stöldligorna? Är det att polisen får de resurserna för att stoppa stölderna innan de sker, eller är det att tullen får de resurserna för att försöka stoppa varorna när de är stulna?

Detta behöver man fundera igenom. Jag utgår från att Kristdemokraterna har gjort det och kommit fram till att det är mycket bättre att lägga resurserna på tullen än på polisen.

Jag tycker att det är viktigt att förhindra stölderna till att börja med. Men jag är naturligtvis öppen för att diskutera om något annat skulle vara mer effektivt. Jag skulle gärna vilja veta vilken grundläggande analys som Kristdemokraternas bestämda uppfattning i den här frågan vilar på.

Anf. 31 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Herr talman! Tullen bör få ett förtydligat och utökat uppdrag i sitt arbete vid vårt lands gränser för att möta internationella stöldligors verksamhet i Sverige.

Vad gäller det som ministern frågar om, herr talman, tror jag att vi kan göra båda delar. Det är viktigt att förstärka polisens roll för att öka tryggheten i vårt land. Men den situation vi har i dag, när gränserna står öppna utåt och tullen med den funktion den har i dag bara kan se på, kan inte fortsätta. Det är ett faktum att både enskilda och företagare drabbas hårt både ekonomiskt och verksamhetsmässigt när stöldligor agerar i vårt land.

Jag vill avsluta med ett exempel ur verkligheten. Denna vecka träffade jag en Icahandlare som har sin verksamhet nära en gräns i vårt land. Han har flera gånger drabbats av inbrott och stölder med stora kostnader och stor påverkan på verksamheten som följd. Hans direkta budskap till mig var att se till att tullen skärper kontrollen vid gränsen eftersom stöldgodset från hans affär lämnar Sverige denna väg. Det är ett problem som han delar med många medborgare och företag i vårt land.

Vi kristdemokrater vill se ett utökat uppdrag och naturligtvis utökade resurser till Tullverket. Det är dags att vi försvårar flödet av stöldgods ut över gränserna genom att ge ett klart brottsbekämpande uppdrag till Tullverket.

Jag vill uppmana regeringen att lyssna på riksdagens tillkännagivande och utöka uppdraget till Tullverket i tydliga direktiv så att Tullverket blir den aktiva part som behövs för att stoppa internationella stöldligors verksamhet i Sverige. Det är ett ansvar vi har för våra medborgare och våra företagare.

Anf. 32 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det fanns uppenbarligen ingen analys. Det kan vi konstatera.

Om man gör en stor förändring i en myndighets verksamhet och ska tillföra mycket omfattande ytterligare resurser tycker jag att man ska grunda det på en ordentlig analys. Här har Kristdemokraterna suttit på sin kammar och kastat fram en idé. Jag säger inte att det är en dålig idé, men ska man göra en så omfattande förändring ska man veta vad man gör. Så driver vi socialdemokrater politik.

Jag kan också konstatera att Kristdemokraterna står i talarstolen och försöker förlöjliga det som har varit en mycket framgångsrik strategi för att arbeta med jämställdhet, nämligen mainstreaming, där ser man till att arbeta med jämställdhet i alla myndigheter och i all den verksamhet som regeringen bedriver. Det är så Sverige har blivit ett av de mest jämställda länderna i världen. Här står då Kristdemokraterna och förlöjligar den metodiken. Det säger något om vad Kristdemokraterna är för ett parti på den

högerpopulistiska linje som man nu har valt att gå på, helt i linje med de regimer som vi ser i Ungern, Polen och USA. Det är bra för alla att veta.

Prot. 2019/20:71
7 februari

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

§ 10 Svar på interpellation 2019/20:281 om Raoul Wallenbergs försvinnande

Anf. 33 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr talman! Mikael Oscarsson har frågat mig om regeringen hemlighåller dokument av olika säkerhetsklassning om Raoul Wallenberg samt vilka åtgärder regeringen har vidtagit för att sanningen om Wallenbergs försvinnande ska komma fram och när de vidtagits.

Raoul Wallenberg personifierar det svenska arbetet för mänskliga rättigheter, och hans gärning fortsätter att inspirera människor av alla åldrar och olika härkomst. Ceremonin som hölls i Stockholm den 17 januari, 75 år efter hans försvinnande, ägde rum på det torg som döpts till hans minne och uppmärksammades långt bortom våra gränser. Som Sveriges utrikesminister var det en ära att få tala inför de församlade den dagen.

Mycket är fortfarande oklart vad gäller Raoul Wallenbergs öde i Stalin-tidens Sovjetunionen. Regeringen har genom åren verkat för att skapa största möjliga klarhet i hans ärende genom dialog med Sovjetunionen och Ryssland och i samarbete med andra stater.

Sverige har konsekvent efterfrågat all tillgänglig dokumentation rörande Raoul Wallenberg. En mycket ingående genomlysning av den ryska och den svenska statsförvaltningens agerande, inklusive egna svenska tillkortakommanden, har skett. Den svenska delen av den svensk-ryska arbetsgruppen redovisade 2001 en rapport efter tio års arbete, och 2003 publicerades rapporten *Ett diplomatiskt misslyckande*.

I och med regeringens beslut den 22 augusti 2019 offentliggjordes ca 40 000 sidor handlingar, tillkomna under perioden 1970–2018, ur UD:s ärende om Raoul Wallenberg. Sedan tidigare hade alla handlingar från perioden före 1970 offentliggjorts.

Sekretessprövningen inför offentliggörandet 2019 hörde till de mest omfattande som regeringen har genomfört, och endast en halv procent av handlingarna innehöll uppgifter som omfattas av sekretess, exempelvis för att de rör Sveriges informationsutbyte med utländska myndigheter och vittnesmål från avhoppade KGB-agenter. Det finns dock inga sekretessbelagda uppgifter med relevans för arbetet med att utreda Wallenbergs öde och heller inga dokument som är klassificerade bortom ”hemlig” eller ”top secret”. Totalt finns därmed 170 000 sidor tillgängliga för allmänheten, vilket också utgör hela UD:s arkiv i ärendet.

Regeringen står i kontakt med Ryssland i syfte att få till stånd största möjliga öppenhet från deras sida. Vår ambassad i Moskva överlämnade den 31 oktober 2019 å Wallenbergs anhörigas vägnar en note till Rysslands utrikesministerium där ett antal dokument efterfrågades från olika ryska arkiv. Forskare på området anser att dessa skulle kunna ge svar på flera återstående frågor. Vid mitt besök i Moskva den 4 februari inskräppte jag personligen vikten av att den ryska sidan skulle underlätta forskarnas arbete och lämna svar på de frågor som överlämnats.

Anf. 34 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Frågan om Raoul Wallenberg är jätteviktig. Han var en fantastisk person, en hjälte, som räddade livet på kanske uppemot 100 000 judar. Som utrikesministern sa är det i dagarna 75 år sedan han blev tillfångatagen.

Första gången jag träffade hans syster Nina Lagergren var för 30 år sedan, och jag har haft tät kontakt med henne genom åren. Hon dog förra våren, och jag var med på begravningen. Jag har lovat henne och hennes familj att göra vad jag kan för att fortsätta trycka på för att få fram sanningen. Det är detta, herr talman, som är grunden för denna interpellation. Det finns fortfarande frågetecken kring vad som hände.

Det har kommit fram att Raoul Wallenberg förhördes sex dagar efter det officiella dödsdatumet. Det är detta jag vill tala om. Utrikesministern säger att Sverige konsekvent har efterfrågat all tillgänglig information och genom alla år verkat för största möjliga klarhet. Jag tycker att det finns en del frågetecken kring det uttalandet.

Det är uppenbart att den sovjetiska och den ryska regeringen har ljugit om viktiga aspekter av Raoul Wallenbergs försvinnande. Mycket relevant dokumentation undanhålls avsiktligt för Raoul Wallenbergs familj och för forskare – så har det varit i årtionden. De ryska tjänstemännens misslyckande när det gäller att dela med sig av nyckelinformation under den utredning som pågick i ett årtionde, mellan 1991 och 2000, kastar än i dag en skugga över utredningen. Protesterna från svensk sida mot det ryska beteendet att undanhålla viktig information har också varit bristande.

Informationen från den ryska sidan har alltså varit långt ifrån fullständig. Detta ger upphov till allvarliga frågor kring den officiella versionen om Raoul Wallenbergs död i det sovjetiska fängelset, som enligt vad man sa inträffade som resultatet av en hjärtattack den 17 juli 1947. I den dokumentation som nu släppts visar det sig att ryska statliga säkerhetsmyndigheter i själva verket själva har starka tvivel beträffande giltigheten hos detta påstående, som kom 1957 i Smoltsovrappporten.

UD får 2009 information om att Raoul Wallenberg med största sannolikhet är identisk med fånge nr 7, som förhördes den 22 och den 23 juli 1947, det vill säga sex dagar efter Raoul Wallenbergs officiella dödsdag. Reaktionen från svensk sida blir väldigt liten. Vi ska komma ihåg att detta är det mest sensationella som har inträffat sedan 1957, och det blir nästan inga reaktioner. Man får alltså information om att den ryska sidan har undanhållit avgörande information i årtionden, men reaktionen är nästan ingen alls.

Sedan, 2011 och 2012, bekräftar ryska statliga säkerhetstjänstemän på FSB att Raoul Wallenberg är identisk med fånge nr 7. Denna information får man till UD, men den hemligstämplas. Inte heller nu sker någonting. Nu har jag också fått reda på att denna information inte ens nått Raoul Wallenbergs familj.

Frågan är varför man har hållit inne med detta. När jag för två år sedan ställde frågan om fånge nr 7 till din företrädare undvek hon att svara. Varför har detta undvikits?

Anf. 35 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr talman! Jag vill tacka Mikael Oscarsson för att han tar upp Raoul Wallenbergs viktiga gärningar och fortsätter hålla frågan levande. Raoul

Wallenberg är fortfarande, 75 år efter försvinnandet, en inspiration för människor när det gäller mänskliga rättigheter.

Interpellanten ställer ett antal frågor om fånge nr 7 och de uppgifter som finns om att fånge nr 7 i själva verket var Raoul Wallenberg. Jag har i mitt svar hänvisat till det arbete som utförts av den svensk-ryska arbetsgruppen, där uppgifter om fånge nr 7 diskuterats som en hypotes. Möjligheten att fånge nr 7 var Raoul Wallenberg nämndes också i en skrivelse till en forskare från Ryska federationens säkerhetstjänst FSB 2009. Det var alltså inte en uppgift som enbart var förbehållen UD.

Vid ett senare tillfälle upprepade den dåvarande biträdande arkivchefen på FSB, överste Vinogradov, dessa sedan tidigare kända uppgifter för UD. De redovisades också i UD:s lägesbedömning från slutet av 2012, som interpellanten hänvisar till, under den engelska benämningen *Official Review of the Raoul Wallenberg Case*.

Jag upprepar att Utrikesdepartementet inte hemlighåller några dokument som kan kasta ljus över Wallenbergs försvinnande och att regeringen verkar för att olika arkiv i Ryssland ska uppvisa samma öppenhet som råder i Sverige. I den begäran som Sveriges ambassad överlämnade till den ryska sidan i oktober 2019 efterfrågas även dokument rörande fånge nr 7.

Anf. 36 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Den tidigare biträdande chefen för FSB:s registrerings- och arkivdirektorat, Vladimir Vinogradov, bekräftade 2011 för en svensk diplomat i Moskva att Raoul Wallenberg inte bara kunde ha förhörts efter den 17 juli 1947 utan att det var han som var fånge nr 7.

Han sa alltså inte att det kunde ha varit så eller att det troligen var så, utan han sa att det var så. Hans uttalande utgör den tydligaste bekräftelsen på att den officiella sovjetiska versionen av Raoul Wallenbergs öde är en lögn som kommer från de högsta nivåerna i FSB. Eftersom Vinogradovs uttalanden formellt klassificerades hölls de också utanför den officiella granskning som utfördes av det svenska utrikesdepartementet 2013.

Det är ett obestridligt faktum att svenska tjänstemän under de senaste 20 åren har betraktat Raoul Wallenberg-ärendet som en historisk fråga. Mycket har då hamnat på axlarna på Raouls familj och på forskare.

Jag vill ändå fråga en gång till: Varför pressade inte svenska tjänstemän de ryska tjänstemännen på mer information sedan detta blev känt? Om det visar sig att dödsdatumet inte stämmer ger det ju vid handen att det är mycket mer som inte stämmer. Det är uppenbart att man har varit för passiv.

Raoul Wallenberg är ett föredöme: Han inte bara fick information, han agerade. I hans anda har det ända från det att han blev tillfångatagen och fram till i dag funnits viktiga frågor att ställa när det gäller varför Sverige inte har varit mer aktivt. Varje gång som ryska tjänstemän säger att de inte har mer att dela med sig av har ny information dykt upp.

Det var också lite märkligt med Vinogradovs information från 2011. Den fanns först inte med bland de 40 000 sidorna, utan den kom fram genom en fråga från en forskare. Jag vet inte om utrikesministern har information om varför den inte direkt lämnades ut.

Prot. 2019/20:71
7 februari

Svar på
interpellationer

Ministern säger att det inte finns någon dokumentation av Raoul Wallenberg-fallet som är relevant för uppgiften att klargöra Wallenbergs öde som förblir klassificerad och hemlig. Men finns det förtydliganden om vad denna dokumentation hänvisar till, och hur många av posterna är fortfarande klassificerade och hemliga?

Jag skulle också vilja fråga om det finns några register som hålls hemliga på UD, i alla möjliga tänkbara former och samlingar, som på något sätt berör Raoul Wallenberg, alltså något som rör hans person eller utredningen av hans öde och som bär beteckningen ”topphemligt” eller ”kvalificerat hemligt”.

Inte minst är detta viktigt för Raoul Wallenbergs familj, som ju upplever att man inte har fått den bekräftelse som man borde ha fått av den förra regeringen eller av den nuvarande regeringen. Det är därför som man återkommer till både svenska och ryska UD och fortsätter ställa frågor. Kan ministern klargöra läget på den svenska sidan?

Anf. 37 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr talman! För tre veckor sedan hade jag som sagt äran att tala till de församlade på det torg i Stockholm som heter Raoul Wallenbergs torg. Det var på dagen 75 år sedan han för sista gången påträffades i frihet, i Budapest. Jag talade då bland annat om det civilkurage och den handlingskraft som gjorde att Raoul Wallenberg tillsammans med sina medarbetare lyckades rädda många tiotusentals personer undan Förintelsen. Jag sa också att regeringen inte kommer att ge upp sina ansträngningar att få fram sanningen om Wallenbergs öde. Hans ärende förblir öppet, och ovissheten om vad som skedde honom efter den 17 januari 1945 fortsätter att plåga hans anhöriga.

För det svenska utrikesdepartementet är Raoul Wallenberg vårt största enskilda och mest långvariga ärende. Den svensk-ryska arbetsgrupp som från september 1991 hade i uppdrag att genom gemensamma ansträngningar utreda frågan om hans öde presenterade sin redovisning 2001. Trots intressanta uppgifter från ryska arkiv kunde man inte få fullständig klarhet.

Jag tog också upp frågan om tillgång till arkivmaterial med Rysslands utrikesminister Lavrov tidigare i veckan, och jag tog också upp det på vår gemensamma presskonferens.

Den statliga utredningen *Ett diplomatiskt misslyckande* från 2003 identifierade flera svenska tillkortakommanden i hanteringen av Wallenbergs fall, särskilt under de viktiga åren efter andra världskriget, och gav anledning till befogad självvrannsakan och reflektion.

En vägledande princip i arbetet är transparens, vilket återspeglas i regeringens beslut den 22 augusti 2019 om offentliggörande av ca 40 000 sidor handlingar tillkomna under perioden 1970–2018 ur UD:s ärende om Raoul Wallenberg. Sedan tidigare hade alla handlingar från perioden före 1970 offentliggjorts. Därmed finns nu hela UD:s arkiv i ärendet, närmare 170 000 sidor, tillgängliga för allmänheten och forskarvärlden. Sekretessprövningen i samband med detta krävde en idog arbetsinsats, och en ytterst liten del av materialet, endast en halv procent, bedömdes innehålla uppgifter som än i dag omfattas av sekretess.

Inga av de få uppgifter som fortsatt är sekretessbelagda har någon relevans för att utreda Wallenbergs öde eller någon klassificering bortom ”hemlig” eller ”top secret”. Den halva procenten innehöll uppgifter som

omfattas av sekretess eftersom de exempelvis rör Sveriges informationsutbyte med utländska myndigheter och vittnesmål från avhoppade KGB-agenter.

Herr talman! Interpellanten har frågat vilka åtgärder jag och Utrikesdepartementet har vidtagit gentemot Ryssland för att sanningen om Raoul Wallenbergs försvinnande ska komma fram. Som jag nämnde eftersträvar regeringen full transparens i detta ärende, och därför har också de dokument som finns i UD:s arkiv offentliggjorts.

Vi stöttar även Raoul Wallenbergs familj i deras ansträngningar att tillsammans med forskare förmå ansvariga ryska myndigheter att agera på samma sätt och ge tillgång till ytterligare dokument. Vår ambassad i Moskva överlämnade den 31 oktober 2019 å de anhörigas vägnar en not till Rysslands utrikesministerium där ett antal dokument efterfrågades från olika ryska arkiv. Jag underströk personligen vikten av denna fråga och överlämnade också brev i mina samtal med Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov så sent som i tisdags, den 4 februari, under våra överläggningar i Moskva.

Anf. 38 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag vill uttrycka mitt uppriktiga och stora tack för att utrikesministern personligen gjorde detta den gångna veckan och tog upp den här informationen och begäran om mer information till forskare och familj i samband med sitt möte med Sergej Lavrov.

Det viktiga är nu att detta får fortsätta. Det vi nu har fått reda på är ju att det redan för länge sedan är bekräftat att det dödsdatum som fortfarande är det officiella – alltså att Raoul Wallenberg skulle ha dött av en hjärtattack 1947 – inte stämmer. Det har bekräftats att den fånge nr 7 som förhördes var han. Det finns helt klart mer fakta att hämta hem. Den ryska sidan har inte berättat sanningen.

Därför är det viktigt att vi inte bara ser detta som en historisk händelse utan att vi trycker på för att vi ska få reda på vad som hände med Raoul Wallenberg: När dog han, under vilka omständigheter och så vidare? Det är viktigt för Raoul Wallenbergs familj och för svenska folket att vi kan få ljus över vad som hände. Det handlar både om misslyckandet från svensk sida åren närmast efter hans försvinnande och om vad som har hänt fram till i dag. Vi måste vara självkritiska, till exempel när det gäller det som jag nyss tog upp om att man redan för länge sedan fått den här informationen till UD men att den klassificerats.

Låt oss se oss själva i spegeln. Vi måste göra mer och trycka på för att få den ryska sidan att berätta hela den fulla sanningen om Raoul Wallenberg.

Anf. 39 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr talman! Jag vill återigen tacka Mikael Oscarsson för att han tagit upp frågan om Raoul Wallenbergs öde. Det är viktigt att hans liv och gärningar uppmärksammas i dag och inte glöms bort. Arbetet med detta viktiga ärende fortsätter, och Utrikesdepartementet står i nära kontakt med anhöriga och forskare med den gemensamma förhoppningen att vi en dag ska få veta exakt vad som hände med Raoul Wallenberg.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2019/20:71
7 februari

Svar på
interpellationer

§ 11 Svar på interpellation 2019/20:286 om lärarnas arbetsmiljö

Anf. 40 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Ann-Sofie Alm har frågat mig om jag inte avser att göra något åt den situation som har uppstått när den så kallade gymnasielagen indirekt lägger över den avgörande delen av bedömningen av vem som får stanna i riket på lärare. Ann-Sofie Alm har också frågat mig om jag har en plan för att lätta på bördan hos svenska lärare genom utbildning och stöd.

Låt mig först och främst understryka att det är Migrationsverket och domstolarna som avgör alla frågor som rör uppehållstillstånd. Det gäller även de frågor som rör möjligheten till uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå enligt det så kallade gymnasieregelverket. Migrationsverket har också en serviceskyldighet i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde och utvecklar kontinuerligt information och stöd, bland annat i form av frågor och svar på sin webbplats.

Skolhuvudmän, rektorer och lärare ska följa skolans regelverk och styrdokument. Det så kallade gymnasieregelverket innebär inte att de ska göra avsteg från vad som normalt gäller inom skolan. Skolans arbete kring till exempel antagning till utbildningar, registrering av frånvaro eller betygsättning ska göras på samma sätt för denna grupp som för andra elever i gymnasieskolan och inom den kommunala vuxenutbildningen. Jag har fullt förtroende för att skolans personal är professionell i sin yrkesutövning och varje dag klarar av att fatta svåra men korrekta beslut.

Regeringen är dock medveten om de utmaningar som möter lärare och annan personal när det gäller utbildning för denna grupp, liksom för andra nyanlända elever i gymnasieskolan och inom komvux. Regeringen genomför därför flera insatser för att stärka och stödja utbildningen för nyanlända elever.

Statens roll i utvecklingsarbetet på lokal nivå kräver långsiktighet och kontinuitet, och det finns ett behov av ytterligare nationella stöd- och utvecklingsinsatser. Regeringen beslutade därför i november 2019 att ge Skolverket fortsatt uppdrag att genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska.

Målgrupper för de olika insatserna är huvudmän, rektorer, förskollärare, fritidspedagoger, lärare i alla ämnen, studiehandledare på modersmål samt annan personal inom skolväsendet, däribland gymnasieskolan och komvux. Insatserna ska anpassas till målgruppernas olika förutsättningar och behov. Nyanlända elever och deras progression inom utbildningssystemet ska särskilt uppmärksammas, liksom huvudmän med särskilt svåra förutsättningar.

Syftet med regeringens uppdrag till Skolverket är att förbättra förutsättningarna för skolans personal att ge undervisning av hög kvalitet så att bland andra nyanlända elever i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning kan uppnå målen med sin utbildning.

Anf. 41 ANN-SOFIE ALM (M):

Herr talman! Jag skulle vilja tacka ministern för svaret, men jag känner att ministern inte fullt ut har svarat på frågan.

Jag vet mycket väl att det är Migrationsverket som har det yttersta ansvaret när det gäller alla slags beslut inom migration och uppehållstill-

stånd, men det är lärarnas beslut som ligger till grund för vad Migrationsverket ska besluta.

Herr talman! Att ministern i sitt svar anger att Migrationsverket har en servicefunktion på sin webbplats, där man ger stöd och hjälp och svarar på frågor, som svar på ifall regeringen har en plan för att ge lärarna stöd i den svåra situation som gymnasielagen har försatt dem i är en bra ansats, men det får mig att fundera lite på hur regeringen ser på sitt ansvar i frågan. Det är verkligen inte något svar på frågan, som jag ser det.

Jag litar naturligtvis också på skolornas profession och att de följer sina regelverk och styrdokument. Jag har fullt förtroende för att såväl lärare och rektorer som annan skolpersonal är professionella i sin yrkesutövning, men jag måste säga att regeringen utsätter skolans personal för orimliga prövningar genom gymnasielagen och lämnar kommuner och skolor i sticket när dessa inte får det stöd som de känner att de behöver och som jag ser att de skulle behöva.

Jag kanske ska uttrycka mig så här, herr talman: Lärarna har inte fått tydliggjort vad de ska dokumentera. Det ställs orimliga krav på lärarna att dokumentera närvaro och resultat, som kan få ödesdigra konsekvenser för eleven, och sedan kommer de etiska kraven utöver detta. Om man ser att en elev mår riktigt dåligt, så dåligt att eleven inte ens kan ta sig till skolan, vad gör man som lärare då? Det är en intressekonflikt, och det blir en svår lojalitetskonflikt för lärarna.

Eleverna har inte tillräckliga förkunskaper, och gymnasielagen har därför gett orimligt hopp till dessa människor. Det är inte konstigt att lagen kallas en långsam utvisning, och det är inte konstigt att den psykiska ohälsan breder ut sig bland både elever och lärare. Detta påverkar naturligtvis lärarnas arbetsmiljö. Vad gör ministern specifikt för att stötta i detta läge, där regeringens havererade lagstiftning, som kallas gymnasielagen, har försatt dem i denna situation?

Kommunerna å sin sida, herr talman, har inte fått tydliggjort vilka slags utbildningar som räknas som godkända, men de har slitit och svettats för att få kostsamma utbildningar på plats. Som tack tar nu regeringen, via Migrationsverket, sin hand, eller ska jag säga sitt tak, ifrån dessa unga vuxna, som nu kan bli bostadslösa därför att Migrationsverket har tolkat lagen så att man inte längre behöver inhysa ungdomarna, något som nu blivit kommunens ansvar. Ungdomarna skulle vara bostadslösa om inte kommunerna tillsammans med frivilligorganisationer återigen hade slitit för att få dem under tak.

Herr talman! Ministern är jurist i botten och är säkert, som jag, lite förundrad över avsaknaden av konsekvensanalys innan lagen sjösattes. Jag vill fråga: Är det inte dags för en översyn och analys av lagen? Vilka direkta åtgärder avser ministern att vidta för lärarnas arbetssituation?

Anf. 42 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Att vara lärare är svårt. Det är ofta så att de beslut som lärare fattar får konsekvenser för eleverna. Jag kan ge några exempel.

Man kan till exempel ta en elev som har stor och upprepad frånvaro. Den lärare som gör det som lärare ska göra och anmäler detta så som man ska vet samtidigt att eleven riskerar att förlora sitt studiebidrag. Jag vill inte på något vis jämställa förlust av studiebidrag med de konsekvenser som den så kallade gymnasielagen kan få för en ung människa, men jag

vill ändå peka på att förhållandet att läraren har ett ansvar att upprätthålla styrdokument och regler på sitt område inte är unikt för den fråga som ledamoten ställer.

Att vara lärare är svårt, och att vara lärare för nyanlända elever är extra svårt. Det är svårt av flera skäl. De elever som kommer hit till Sverige, som ska ha rätt till utbildning och undervisning och som inte har gått lika länge i den svenska skolan som sina klasskamrater, behöver ofta extra stöd. Det är ofta så att dessa elever har svårare än andra elever att uppnå de mål och krav som gäller, av helt naturliga skäl. Lärarna har alltså en svår uppgift, och denna uppgift har jag full förståelse och mycket stor respekt för. Den är ännu svårare när det gäller de elever som omfattas av den så kallade gymnasielagen.

Då tycker jag att Sveriges lärare ska komma ihåg att det inte är de som fattar beslut. De som fattar beslut om huruvida människor ska få stanna i Sverige eller inte är våra domstolar och Migrationsverket.

Ann-Sofie Alm är fullt medveten om att många av de detaljerade frågor som har ställts här om tillämpningen av den så kallade gymnasielagen, Migrationsverkets information på verkets hemsida, Migrationsverkets olika besked när det gäller boende och annat är frågor som jag inte kan svara på. Det är frågor som jag får hänvisa till ansvarigt statsråd.

Betyder detta att jag inte ser den svåra situation som många befattningshavare i våra kommuner har? Jo, det gör jag verkligen. Jag var i Vänersborg i förra veckan och träffade lärare och skolledare som hade gjort ett heroiskt arbete för att tillsammans med civilsamhället i Vänersborg hitta bostäder till många elever som inte längre fick bo kvar på Migrationsverkets boende. Men jag var också med på en lektion där jag såg hur engagerade och kunniga yrkeslärare och svensklärare tillsammans såg till att elever med detta regelverk som grund fick en möjlighet att lära sig svåra och viktiga arbetsuppgifter, arbetsuppgifter som så småningom kommer att leda fram till en möjlighet att arbeta som CNC-operatör – ett yrke som det är stor brist på i Sverige.

Mitt svar på alla de frågor som Ann-Sofie Alm ställer är att lärarna har ett svårt jobb. Det är särskilda förutsättningar när det gäller just dessa elever. Men det är i grunden alltid ett svårt jobb att vara lärare. Och de lärare som utför sina arbetsuppgifter vet ofta att de beslut som de fattar får betydelse också för elevernas framtida vägar. Men lärarna ska också veta att de ska göra sitt jobb. Det är inte deras ansvar att fatta beslut om utvisning.

Anf. 43 ANN-SOFIE ALM (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för detta svar. Jag tvivlar inte alls på ministrerns välvilja när det gäller skolans personal och eleverna.

Jag bor i Vänersborgs direkta närhet och vet mycket väl vilket arbete som dessa lärare, kommunen och frivilligorganisationerna har lagt ned för att med mycket kort varsel få något slags ordning i det som gymnasielagen har ställt till.

Som ministern påpekar är det svårt med svensk utbildning för nyanlända. Men en del liknar det vid ett skolpolitiskt haveri, alltså att man svisker ungdomarna gång på gång genom att ställa alldeles för höga krav på dem och ha alldeles för höga mål. Man blåser upp falska förhoppningar, och det känns inte rättvist.

Vi har de senaste dagarna kunnat läsa om psykisk ohälsa, om prostitution och om hemlöshet i bakvattnet av gymnasielagen. När eleverna inte längre klarar att hålla hoppet uppe väntar antingen utvisning eller att ansluta sig till det växande skuggsamhället.

När gymnasielagen drevs igenom möttes det av en massiv kritik, inte bara från oss moderater utan från Unicef, Sveriges Kommuner och Regioner, polisen och Advokatsamfundet. Men tydligast av alla var Lagrådet. Deras ord, att gränsen har nåtts för vad som är acceptabelt i fråga om hur lagstiftning kan utformas, borde ha fått varningsklockorna att ringa. En konsekvensanalys borde också ha gjorts där och då.

Att lagen ändå drevs igenom i denna kammare är för mig en gåta. 7 000 tillfälliga uppehållstillstånd har nu beviljats. I stället för asylskäl är det gymnasienärvaro eller komvuxnärvaro som avgör om personerna får stanna. Men detta gäller bara för vissa. De som ska tvingas avgöra om dessa 7 000 ska få stanna är lärarna och övrig skolpersonal. Även om det är Migrationsverket och domstolarna som fattar det sista beslutet ligger lärarnas bedömningar till grund för detta.

Fru talman! Gymnasielagen är ett tydligt haveri, och regeringen erkänner inte sitt misstag. Men jag skulle vilja uppmärksamma ministern på de oerhörda svårigheter som små kommuner har att behålla lärare och att rekrytera nya lärare. Jag vet att ministern känner till detta, men det bör uppmärksammas i denna debatt också. Den arbetsmiljö som skapas genom gymnasielagen gör det inte lättare.

Jag vill åter fråga ministern vilka konkreta åtgärder som regeringen avser att vidta för att komma till rätta med situationen. Även om statsrådet fick ett positivt bemötande i Vänersborg – lärare, kommunens personal och alla som har hand om dessa ungdomarna där är jätteduktiga – är det en besvärlig situation. Finns det en plan för att lätta bördan för våra svenska lärare?

Anf. 44 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Återigen handlar Ann-Sofie Alms frågor mycket om tillämpningen av den så kallade gymnasielagen. Det är som bekant en lag som inte faller inom mitt ansvarsområde. Jag rekommenderar därför ledamoten att ställa dessa frågor till den minister som är ansvarig.

Däremot ska jag med glädje redogöra för vad som görs inom skolan. Ann-Sofie Alm talade om ett ”skolpolitiskt haveri”. Dessa ord kontrasterar otroligt mycket mot vad jag möter när jag till exempel frågar experterna på OECD följande: Vilket land ska man åka till om man vill hitta ett land som är riktigt bra på undervisning av nyanlända elever och som är bra på integration av nyanlända elever i skolan? Då säger OECD:s tjänsteman: Sverige är bäst, och det finns inget land som egentligen är i närheten av Sverige när det gäller att se till att skolan tar emot nyanlända på ett riktigt bra sätt.

Att i detta läge tala om ett skolpolitiskt haveri ter sig lite verklighetsfrånvänt.

Regeringen har gjort stora insatser för att säkerställa att inte bara nyanlända utan även de ganska stora grupper som har svårt att klara en hel gymnasieutbildning i ett enda stort kliv får så bra stöd som möjligt. Vi har infört olika former av rätt till mentor i gymnasieskolan. Vi har ökat antalet timmar dramatiskt i undervisningen på introduktionsprogrammen på gym-

nasieskolan. Vi har säkerställt att det finns ett klart och tydligt ansvar för rapportering, uppföljning och åtgärder vid upprepade frånvaro. Men framför allt har vi lagt stora resurser på stödmaterial till lärarna. Stora resurser har gått till de skolor och de kommuner där det finns många nyanlända elever i det så kallade nyanländauppdraget, som också innefattar stöd till rektorer och lärare.

Men det kanske viktigaste är att vi har infört en alldeles ny möjlighet i svensk kommunal vuxenutbildning och i introduktionsprogrammen som vi kallar yrkespaket. Parterna på arbetsmarknaden har tillsammans satt sig ned och tagit fram yrkespaket som är sammanhållna utbildningar. Det är inte fullständiga gymnasieutbildningar men ett bra steg på vägen för att nå dit för de många elever som inte klarar en gymnasieexamen i ett enda stort kliv. För väldigt många av de nyanlända elever som vi har i Sverige är yrkespaketet en fantastisk möjlighet att gå i gymnasieskolan och få med sig den kunskap som de behöver för att kunna gå ut på arbetsmarknaden och ta ett jobb och där göra sig redo för vidare studier och via komvux kunna få en fullständig gymnasieexamen och kanske så småningom gå vidare till yrkeshögskola eller högskola om livet för dem dit. Dessa yrkespaket är alltså framtagna tillsammans med arbetsmarknadens parter.

Detta är viktiga möjligheter. Jag nämner dem eftersom detta är svar på den fråga som Ann-Sofie Alm ställde och som faller inom mitt ansvarsområde, nämligen vad man gör i skolan för att stötta dessa elever.

Ann-Sofie Alm säger att det är lärarna som ska avgöra och att det beslut som fattas av domstolarna är det sista beslutet.

Jag vill med kraft påminna om att lärarna ska följa styrdokument. De ska fatta beslut om betyg och rapportera närvaro. Men lärarna ska inte fatta de beslut som ligger på Migrationsverket och domstolarna. Dessa beslut faller faktiskt på dessa myndigheter.

Anf. 45 ANN-SOFIE ALM (M):

Fru talman! Jag vill tacka ministern, för som jag sa tidigare vet jag att man verkligen försöker. Det är en väldigt engagerad minister vi ser, och det tycker jag är bra.

Jag vill dock inte säga att jag är verklighetsfrånvärd. Jag har suttit med lärare som gråtit när de pratat med mig, och det har de gjort för att deras arbetssituation har blivit dem helt övermäktig i och med gymnasielagen och att lärarnas beslut ligger till grund för Migrationsverkets avgörande. Det var det jag sa; jag sa inte att det var de som avgjorde. Det var i alla fall inte det jag menade.

Jag vill betona att vi moderater tänker fortsätta avkräva regeringen svar på hur den tänker hantera de ödesdigra konsekvenserna av gymnasielagen. Jag ska också ta ministerns råd om att ställa resten av ministerkåren till svars för det. Vi kan nämligen inte nöja oss med svaret att lagen ligger fast, för det är ett omänskligt lidande – faktiskt – som regeringen har åsamkat dessa människor med sin migrationspolitik. Gång på gång väcker man falska förhoppningar hos migranter, i det här fallet ungdomar, och gång på gång får de slag i ansiktet i form av indraget boende och ändrade regler. Hoppet dras hela tiden undan.

Det är inte hårt och kallt att ställa krav; det är tvärtom omtänksamt att ha tydliga regelverk. Men Sveriges kommuner och lärare ropar på hjälp, fru talman, och regeringen vägrar lyssna. Jag hoppas att ministern med sin

goda vilja kommer att ta tag i lärarnas arbetssituation och förbättra den på riktigt. Vi behöver våra lärare, och vi behöver en stark och frisk lärarkår.

Prot. 2019/20:71
7 februari

Anf. 46 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Det är svårt att vara lärare. Jag har mycket stor respekt för de lärare som undervisar nyanlända elever, och jag har den allra djupaste respekt även för de lärare som tycker att det skapar en svårare arbetssituation att ha elever i skolan som berörs av den så kallade gymnasielagen. Jag förstår verkligen det.

Ibland är det som att vi i Sverige nästan glömmer bort att det är svårt att vara lärare, men extra svårt att vara lärare åt nyanlända elever. De elever som kommer till svensk skola utomlands ifrån och som kommer i hög ålder – kanske i 14, 15 eller 16 års ålder – behöver ju längre tid på sig att lära sig allt det som den svenska skolan har lärt de andra barnen under kanske nio års tid. Det är också så att de behöver tid för att lära sig svenska, och det är just därför det behövs extra stöd.

Det är en stor och svår uppgift att se till att den svenska skolan räcker till för de många nyanlända elever som har kommit hit under senare år, men regeringen tar den uppgiften på mycket stort allvar. Uppgiften förtjänar resurser, och det är därför vi har lagt så mycket pengar på olika former av stöd till undervisning av nyanlända. Det är därför vi har lagt så mycket resurser på att skapa till exempel yrkespaket som ger många elever, inte bara nyanlända, möjlighet att lämna skolan med kunskaper som behövs på arbetsmarknaden – och möjlighet att komma tillbaka för att få en fullständig examen när krafterna finns.

Jag kommer att fortsätta arbeta mycket hårt för att ge Sveriges lärare så goda förutsättningar som möjligt att undervisa nyanlända och alla andra elever i svensk skola. Jag tackar för en angelägen interpellation.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelser

2019/20:73 Riksrevisionens rapport om stöd till start av näringsverksamhet – långsiktiga effekter och Arbetsförmedlingens arbetssätt

2019/20:76 Riksrevisionens rapport om Konkurrensverkets tillsyn

§ 13 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 6 februari

2019/20:314 Offentligt stöd till näringslivet

av Tobias Andersson (SD)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

Svar på
interpellationer

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 6 februari

2019/20:893 Bedrägeribrott mot äldre

av *Staffan Eklöf* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:894 Trålförbud i skyddade områden

av *Betty Malmberg* (M)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2019/20:895 Republiken Kina (Taiwan) i WHO

av *Tobias Andersson* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:896 Svevia

av *Tobias Andersson* (SD)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2019/20:897 Genterapi för att bota sällsynta genetiska sjukdomar

av *Staffan Eklöf* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:898 Dålig nättäckning på tågen

av *Sten Bergheden* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:899 Flygplatsöversynen

av *Åsa Coenraads* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:900 Nykterhetskontroller på väg

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2019/20:901 Legionella i kyltorn

av *Eric Palmqvist* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:902 Privata sjukförsäkringar eller sprängningar

av *Åsa Coenraads* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

§ 15 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 6 februari

2019/20:801 Arktiskt turismsamarbete

av *Cassandra Sundin* (SD)

till statsrådet Anna Hallberg (S)

2019/20:846 Korruption vid offentlig upphandling

av *Tobias Andersson* (SD)

till statsrådet Lena Micko (S)

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 11 anf. 42 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Avsägelse.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott.....	3
§ 6 Svar på interpellation 2019/20:195 om värnande av skatteundantag för förnybara drivmedel	3
Anf. 1 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	3
Anf. 2 JENS HOLM (V)	4
Anf. 3 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	5
Anf. 4 JENS HOLM (V)	5
Anf. 5 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	6
Anf. 6 JENS HOLM (V)	7
Anf. 7 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	7
§ 7 Svar på interpellation 2019/20:216 om åtgärder mot missbruk av samordningsnummer	8
Anf. 8 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	8
Anf. 9 JAN ERICSON (M)	9
Anf. 10 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	10
Anf. 11 JAN ERICSON (M)	11
Anf. 12 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	12
Anf. 13 JAN ERICSON (M)	13
Anf. 14 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	13
§ 8 Svar på interpellation 2019/20:237 om beskattning av husbilar	14
Anf. 15 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	14
Anf. 16 ERIC PALMQVIST (SD).....	15
Anf. 17 THOMAS MORELL (SD).....	16
Anf. 18 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	16
Anf. 19 ERIC PALMQVIST (SD).....	17
Anf. 20 THOMAS MORELL (SD).....	18
Anf. 21 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	19
Anf. 22 ERIC PALMQVIST (SD).....	19
Anf. 23 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	20
§ 9 Svar på interpellation 2019/20:273 om tullens befogenheter	20
Anf. 24 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	20
Anf. 25 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD)	21
Anf. 26 MARCUS JONSSON (KD).....	22

Anf. 27 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	23	Prot. 2019/20:71
Anf. 28 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD).....	24	7 februari
Anf. 29 MARCUS JONSSON (KD)	25	
Anf. 30 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	25	
Anf. 31 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD).....	26	
Anf. 32 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	26	
§ 10 Svar på interpellation 2019/20:281 om Raoul Wallenbergs försvinnande.....	27	
Anf. 33 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	27	
Anf. 34 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	28	
Anf. 35 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	28	
Anf. 36 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	29	
Anf. 37 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	30	
Anf. 38 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	31	
Anf. 39 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	31	
§ 11 Svar på interpellation 2019/20:286 om lärarnas arbetsmiljö.....	32	
Anf. 40 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	32	
Anf. 41 ANN-SOFIE ALM (M).....	32	
Anf. 42 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	33	
Anf. 43 ANN-SOFIE ALM (M).....	34	
Anf. 44 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	35	
Anf. 45 ANN-SOFIE ALM (M).....	36	
Anf. 46 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	37	
§ 12 Bordläggning.....	37	
§ 13 Anmälan om interpellation	37	
§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	38	
§ 15 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	38	
§ 16 Kammarken åtskildes kl. 11.14.....	39	